

Eindverslag Opgraving Gent, Nederpolder 8-10

Titel
Eindverslag opgraving Gent, Nederpolder 8-10

Auteur
Ben Terryn

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2024-0147

Plaats en datum
Evergem, 5 maart 2025

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 2999
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
De Zwarte Doos, Stad Gent

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Archeologische voorkennis</i>	<i>4</i>
1.2.1	<i>Samenvatting bureauonderzoek (ID 21084).....</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Onderzoeksopdracht</i>	<i>5</i>
1.3.1	<i>Onderzoeksdoelstelling.....</i>	<i>5</i>
1.3.2	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>5</i>
1.3.3	<i>Geplande werken en bodemingrepen</i>	<i>6</i>
1.4	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>8</i>
1.4.1	<i>Methode en technieken.....</i>	<i>8</i>
1.4.2	<i>Organisatie van de opgraving.....</i>	<i>8</i>
1.4.3	<i>Overzicht aangelegde werkputten</i>	<i>11</i>
1.4.4	<i>Afwijkingen uitvoer onderzoek.....</i>	<i>12</i>
1.4.5	<i>Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen</i>	<i>12</i>
1.4.6	<i>Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....</i>	<i>12</i>
2	Bodem en paleolandschap	13
2.1	<i>Paleolandschappelijk en bodemkundig kader</i>	<i>13</i>
2.2	<i>Beschrijving en interpretatie profielen, bodem en paleolandschap.</i>	<i>14</i>
3	Sporen en structuren	19
3.1	<i>Inleiding</i>	<i>19</i>
3.2	<i>Stratigrafie van de site</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Beschrijving sporenbestand</i>	<i>22</i>
3.4	<i>Interpretatie sporen en structuren</i>	<i>23</i>
3.4.1	<i>(Vol)Middeleeuwse grondsporen.....</i>	<i>23</i>
3.4.2	<i>Bakstenen structuren</i>	<i>26</i>
3.5	<i>Opbouw archeologische site</i>	<i>31</i>
4	Vondsten.....	32
4.1	<i>Assessment aardwerkvondsten</i>	<i>32</i>
4.2	<i>Bewaring en deponering.....</i>	<i>32</i>
5	Stalen	33
6	Synthese onderzoeksresultaten	34
6.1	<i>Datering en interpretatie van de archeologische site</i>	<i>34</i>
6.2	<i>De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader</i>	<i>34</i>
6.3	<i>Confrontatie met resultaten vooronderzoek</i>	<i>35</i>
6.4	<i>Onderzoeksvragen: antwoorden</i>	<i>35</i>
7	Samenvatting	37

8	Lijsten	38
8.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>38</i>
8.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>38</i>
8.3	<i>Tabellenlijst.....</i>	<i>38</i>
9	Bibliografie.....	40
10	Bijlagen.....	41
10.1	<i>Kaartmateriaal</i>	<i>41</i>
10.1.1	Allesporenkaart vlak 1	41
10.1.2	Allesporenkaart vlak 2	41
10.2	<i>Lijsten.....</i>	<i>41</i>
10.2.1	Sporenlijst.....	41
10.2.2	Vondstenlijst	41
10.2.3	Fotolijst	41

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

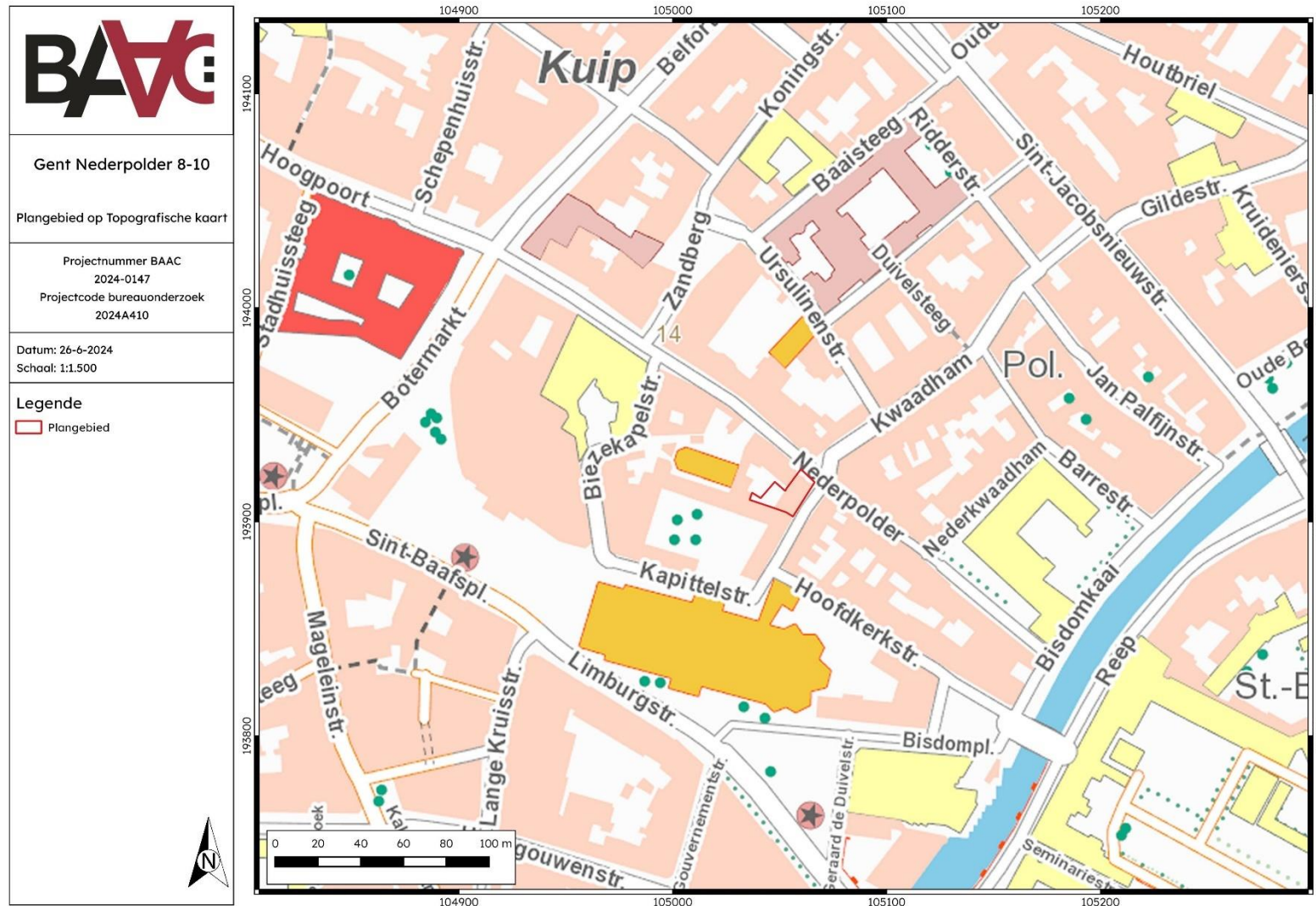
Naam site	Gent, Nederpolder 8-10		
Ligging	Nederpolder 8-10, deelgemeente Gent, gemeente Gent, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Gent, Afdeling 3, Sectie C, nrs: 530h, 526c, 527b, 527c		
Coördinaten	Noordwest:	x: 105066,32	y: 193902,42
	Noordoost:	x: 105066,32	y: 193924,59
	Zuidwest:	x: 105035,87	y: 193902,42
	Zuidoost:	x: 105035,87	y: 193924,59
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2024-0147		
ID Archeologienota	ID 21084 ¹		
Opgraving	Projectcode	2024A410	
	Erkende archeoloog	Robrecht Vanoverbeke (Erkenningsnummer: 2015/00022)	
	Betrokken actoren	Robrecht Vanoverbeke (veldwerkleider/archeoloog) Ben Terryn (archeoloog)	
	Betrokken derden	Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)	
	Uitvoertermijn	13-02-2024 tem 20-06-2024	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

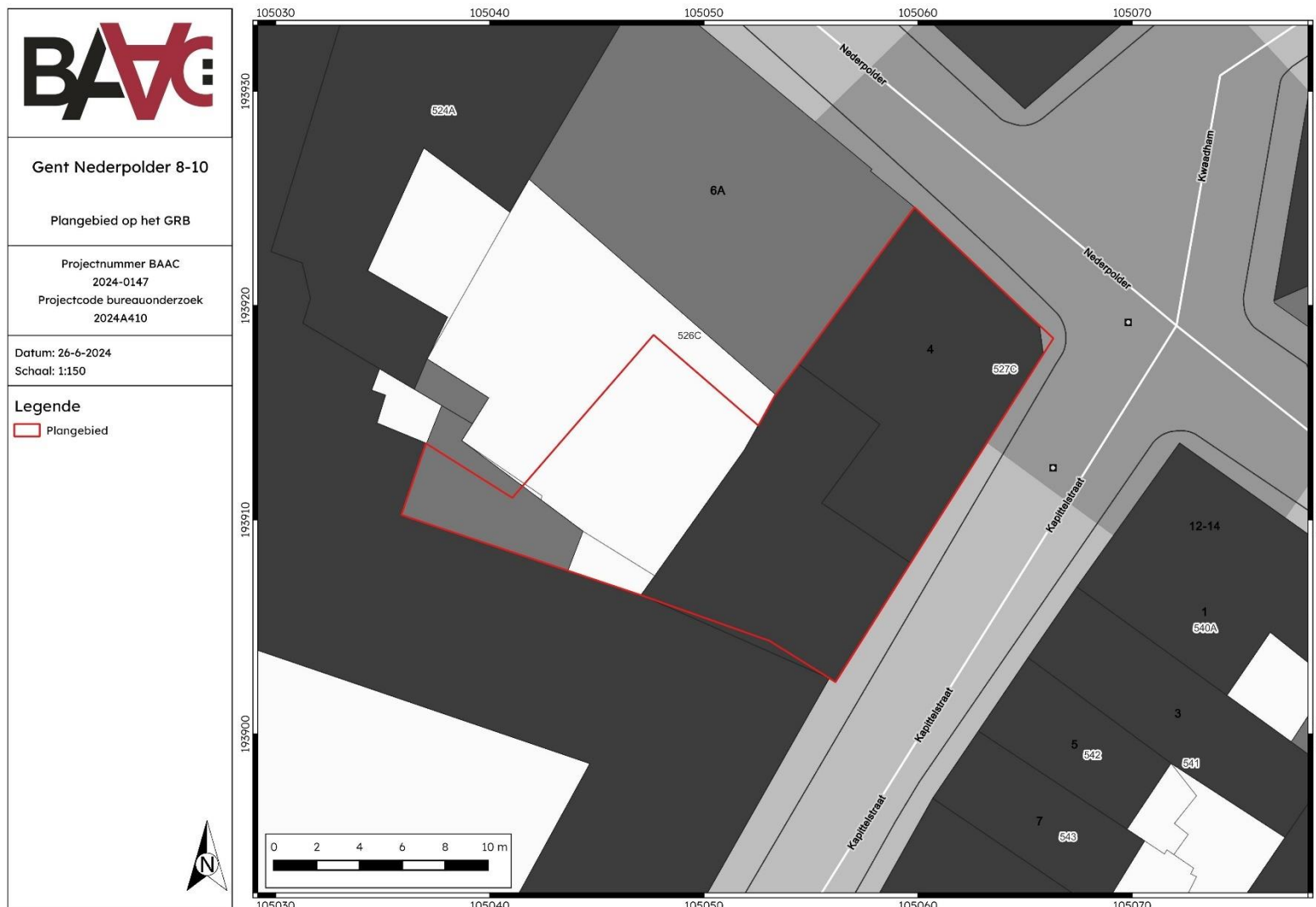
¹ WILLAERT 2021.

² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 26.06.2024)

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 26.06.2024)

1.2 Archeologische voorkennis

1.2.1 Samenvatting bureauonderzoek (ID 21084)⁴

Voor het plangebied gelegen aan de Nederpolder 8-10 te Gent werd in functie van een omgevingsvergunningaanvraag in 2021 een archeologienota opgemaakt.⁵ Hierbij werd een bureauonderzoek uitgevoerd waarin naast een beschrijving van de geplande ingrepen ook een uitgebreid historisch onderzoek werd uitgevoerd:

De opdrachtgever plant de renovatie van een erfgoedwoning. De geplande werken omvatten de uitdieping van bestaande kelders, de realisatie van een nieuwbouwwolume, de aanleg van verharding en groenzone én de realisatie van nieuwe riolering en putten. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 280 m², de geplande bodemingrepen hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 200 m². Het projectgebied is gelegen in het historisch centrum van Gent, op de hoek van de Kapitteldreef en de Nederpolder. Binnen de projectgrenzen situeert zich een woning die teruggaat tot de 17de eeuw en die in de 20ste eeuw werd verbouwd tot hoekgebouw.

Fysisch-geografisch is Gent gelegen in de Vlaamse Vallei aan de samenvloeiing van de Schelde en de Leie. Het projectgebied zelf situeert zich op de oostelijke helling van de Zandberg te Gent, een iets hoger gelegen top nabij de samenvloeiing van de Schelde en de Leie die door haar hogere ligging geschikt was voor bewoning. De menselijke aanwezigheid op de Zandberg kwam reeds tot uiting bij talrijke onderzoeken die in de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd. Bij deze opgravingen werd de vroegste menselijke aanwezigheid al vanaf de bronstijd vastgesteld. Ook sporen uit de Romeinse en vroegmiddeleeuwse periode (akkerlaag, ambachtelijke activiteiten) werden meermaals aangetroffen. Het gros van het sporenbestand kan evenwel in de volle/late middeleeuwen tot aan de nieuwe/nieuwste tijden worden gedateerd. De locatie van het projectgebied biedt dus een unieke kans om een licht te werpen op de Gentse stadsontwikkeling.

In het tweede kwart van de 9de eeuw was deze nederzetting, die de naam Gandavum droeg, reeds uitgegroeid tot een portus met handelskarakter. Bij het recent archeologisch onderzoek aan de Sint-Baafskathedraal zijn Romeinse sporen aan het licht gekomen, wat er op wijst dat de Romeinse bewoning zich vermoedelijk verder uitstreckte dan oorspronkelijk verwacht. Het plangebied situeert zich vermoedelijk aan de noordelijke grens van deze portus. Het is niet uitgesloten dat de 9de-eeuwse omwalling tot binnen de huidige projectgrenzen loopt. Op alle beschikbare historisch-cartografische bronnen is het projectgebied bebouwd. Het huidige gebouw binnen de projectgrenzen zou teruggaan tot 1647.

Op basis van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat de archeologische verwachting binnen de projectgrenzen hoog is. De fysisch-geografische locatie, de cartografische bronnen én het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek in de omgeving wijzen op een rijke archeologische locatie, die een inzicht kan bieden op de oudste geschiedenis van Gent. De aanwezige archeologische sporen zijn mogelijk bedreigd door de geplande werken. Bijkomende onderzoeksdaden dringen zich op.

⁴ WILLAERT 2021.

⁵ WILLAERT 2021, p.48, VVR.

1.3 Onderzoeksopdracht

1.3.1 Onderzoeksdoelstelling

De resultaten van een opgraving kunnen meer inzicht verschaffen in de geschiedenis van het plangebied dat gelegen is ter hoogte van de oudste bewoningskern van de stad Gent. Middeleeuwse sporen en structuren worden zeker verwacht, waaronder mogelijk restanten van de noordelijke omwalling van de 9de eeuwse portus. Oudere sporen, zoals Romeinse, kunnen bovendien niet uitgesloten worden. Een opgraving kan nieuwe informatie aan het licht brengen, bestaande zekerheden bevestigen of ontkrachten of nieuwe feiten aanbrengen. Deze nieuwe feiten kunnen dan weer de aanzet vormen voor verder wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot deze site en de vroegste ontwikkeling van Gent. Deze wetenschappelijke doelstelling wordt verder genuanceerd in de onderzoeksvragen.

1.3.2 Onderzoeksvragen⁶

Landschappelijk en bodemkundig

Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten, de vastgestelde stratigrafie, de bodemgesteldheid en het landschap (geomorfologie en reliëf)?

Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?

Wat is de relatie tussen de landschappelijke ligging (geomorfologie en reliëf) en de conservering van de archeologische resten?

Bewoningssporen algemeen

Wat is de aard, datering en ruimtelijke samenhang van de aangetroffen sporen?

Wat zijn de oudste sporen binnen het plangebied?

Worden er sporen gevonden van de premiddeleeuwse ontwikkeling?

Worden er resten van de omgrachting van de 9de eeuwse portus teruggevonden?

Worden er resten van historische bebouwing vastgesteld? Welke materialen werden gebruikt?

Wanneer kent het plangebied een eerste bebouwingsfase (verstening?)?

Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de aangetroffen gebouwen?

Welke bijdragen en nieuwe inzichten leveren de specialistische onderzoeken van de verschillende materiaalcategorieën t.a.v. de bestaande kennis over de bewoning en economische activiteiten, het gebruik van het landschap en de natuurlijke vegetatie, de opbouw van de huizen en de aanpalende erven, het gebruik en herkomst van bouwmaterialen en brandstof, de bestaanseconomie en de culturele achtergronden van de bewoners?

Ophoging en verbetering terrein

Welke constructies, lagen worden herkend m.b.t. het verbeteren van de gronden?

Welke bijdragen en nieuwe inzichten leveren de specialistische onderzoeken m.b.t. het ophogingsproces van het terrein?

⁶ WILLAERT 2021, pp.12-13, PVM.

Ambachtelijke activiteiten

Worden resten gevonden van ambachtelijke activiteiten binnen het plangebied?

Hoe uiten deze activiteiten zich in het sporenbestand (bakstenen structuren, lagen met organisch materiaal)?

Materiële cultuur

Wat is de aard en datering van het vondstmateriaal?

Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën (inclusief aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)?

Levert het vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site?

Is aan het vondstmateriaal informatie te ontleen over de voormalige bewoners/gebruikers van de bebouwing en hun eventueel uitgevoerde activiteit of ambacht?

Is op grond van deze informatie een uitspraak te doen over de maatschappelijke status van de bewoners?

Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaanseconomie van deze bewoning?

Algemeen

Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de stadsgeschiedenis/stadsontwikkeling van Gent?

Wat zijn de gelijkenissen/verschillen met de opgravingen uitgevoerd rondom van het plangebied?

1.3.3 Geplande werken en bodemingrepen⁷

Algemeen

De opdrachtgever voorziet op de terreinen aan de Nederpolder 8-10 te Gent de renovatie van een erfgoedwoning. De geplande werken omvatten de uitdieping van bestaande kelders, de realisatie van een nieuwbouwvolume, de aanleg van verharding en groenzone én de realisatie van nieuwe riolering en putten. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 280 m², de geplande bodemingrepen hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 200 m². Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven (zie Figuur 1).

Impactanalyse

Gele zone op Figuur 1: De uitdieping van een deel van de bestaande kelders met 40 tot 60 cm, in combinatie met het onderschoeien van de bestaande keldermuren. De zone waar kelders worden uitgediept en muren worden onderschoeid, heeft een oppervlakte van ca. 100m². In het noordelijk en zuidelijk terreindeel worden ter hoogte van de kelders géén bodemingrepen voorzien over een oppervlakte van ca. 70 m².

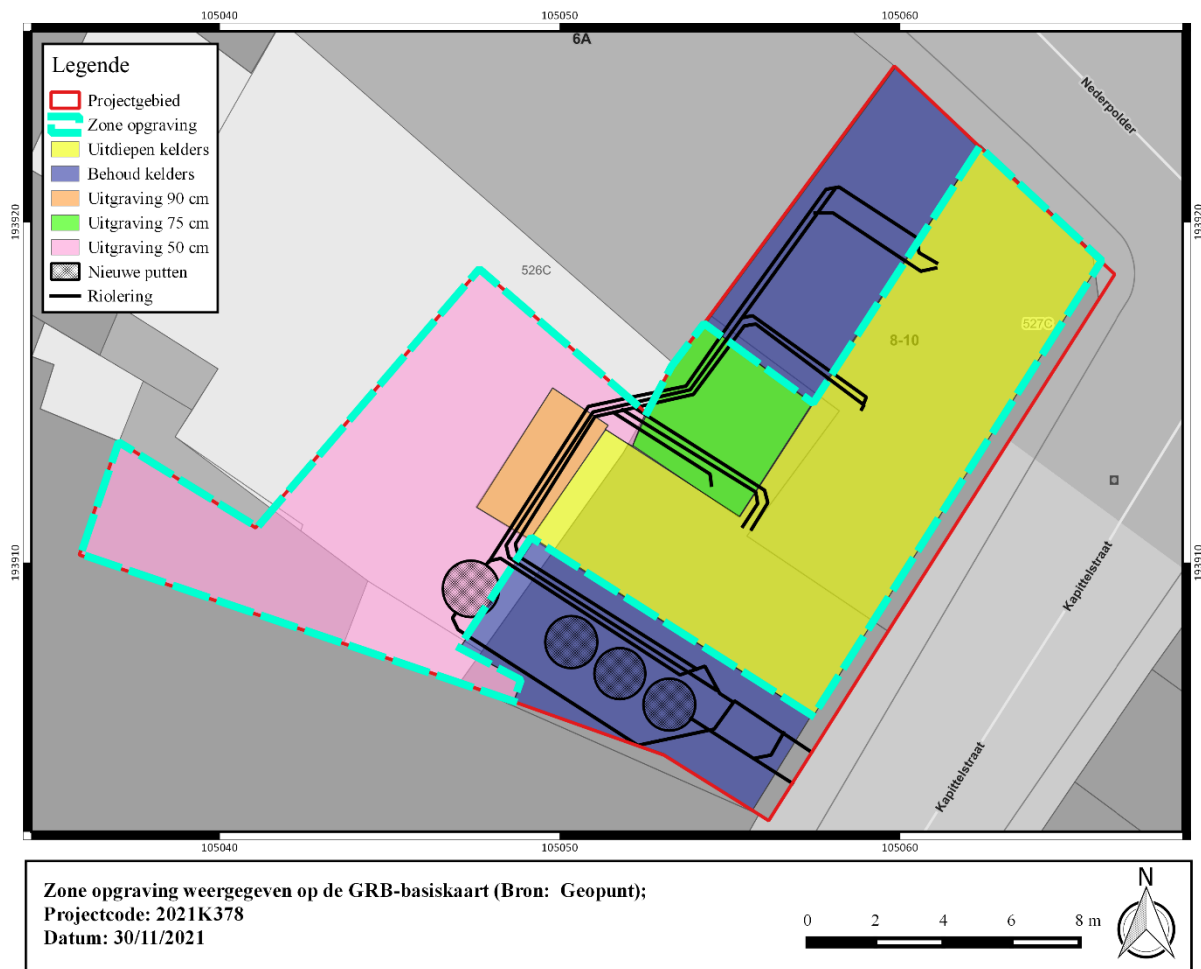
Bruine en Groene zone op Figuur 1: Ter hoogte van twee nieuwe binnenkoeren wordt tevens een bodemingreep zien. Ter hoogte van een centrale binnenkoer van ca. 9 m² zal een bodemingreep plaatsvinden van ca. 90 cm-mv, ter hoogte van een iets noordelijker

⁷ WILLAERT 2021, pp.7, 8, PVM.

gelegen binnenkoer zal een bodemingreep plaatsvinden van ca. 75 cm-mv over een oppervlakte van ca. 15 m².

Roze zone op Figuur 1: Voor de rest van het terrein wordt nieuwe verharding en groenzone voorzien, hier zal een bodemingreep plaatsvinden van ca. 50 cm-mv.

In functie van de geplande werken wordt nieuwe riolering aangelegd die zal aansluiten op vier nieuw te realiseren putten. Van deze nieuwe putten situeren er zich drie binnen de contour van de bestaande kelders. Deze worden binnen dit kelderniveau voorzien waarna de kelder wordt opgevuld. Voor deze putten zal dus géén bijkomende bodemingreep nodig zijn. Voor de vierde put die zich aan de rand van de kelder situeert, zal wel een bodemingreep nodig zijn tot ca. 2 m-mv. Voor de riolering wordt een sleuf uitgegraven van ca. 50 cm breed en 80 cm diep.

Figuur 1: Plangebied en opgravingszone met weergave van de geplande ingrepen op GRB⁸

⁸ WILLAERT 2021, pp.7, 8, PVM.

1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Methode en technieken

Voor de geadviseerde zone werd een vlakdekkende opgraving als meest geschikte onderzoeksmethode naar voor geschoven. Algemeen diende het archeologisch onderzoek volledig conform de Code van Goede Praktijk⁹ te worden uitgevoerd. Het Programma van Maatregelen voorzag ook enkele specifieke bepalingen inzake onderzoekstrategie, -methodiek en -techniek.¹⁰ Hieronder worden de meest relevante aangehaald:

Op basis van het bureauonderzoek worden volgende specifieke sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren verwacht tijdens de opgraving:

Gebouwde archeologische structuren: Zie bepalingen CGP 15.8.1.

Waardevolle vloerniveaus

Waterputten, beerputten en diepe afvalputten

1.4.2 Organisatie van de opgraving

De opgraving aan de Nederpolder te Gent werd gefaseerd uitgevoerd in de periode tussen februari 2024 en juni 2024. Het veldwerk stond onder leiding van erkende archeoloog Robrecht Vanoverbeke. Het Programma van Maatregelen van de archeologienota werd als leidraad aangehouden bij de uitvoer van het onderzoek. De effectieve methodiek en fasering en de afwijkingen ten opzichte van het programma van maatregelen worden hieronder in detail beschreven.

Het opgravingsvlak werd aangelegd met behulp van een rupskraan van 5 ton met een gladde graafbak van 1.20 m. Van alle opgravingsvlakken werden overzichtsfoto's gemaakt. De werkputten en sporen werden ingetekend door middel van een RTS van het type Geomax Zenith 80 en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Opgravingsvlakken werden gedetecteerd met een metaaldetector van het type CScope 1220 XD. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Het onderzoek werd uitgevoerd in drie fasen.

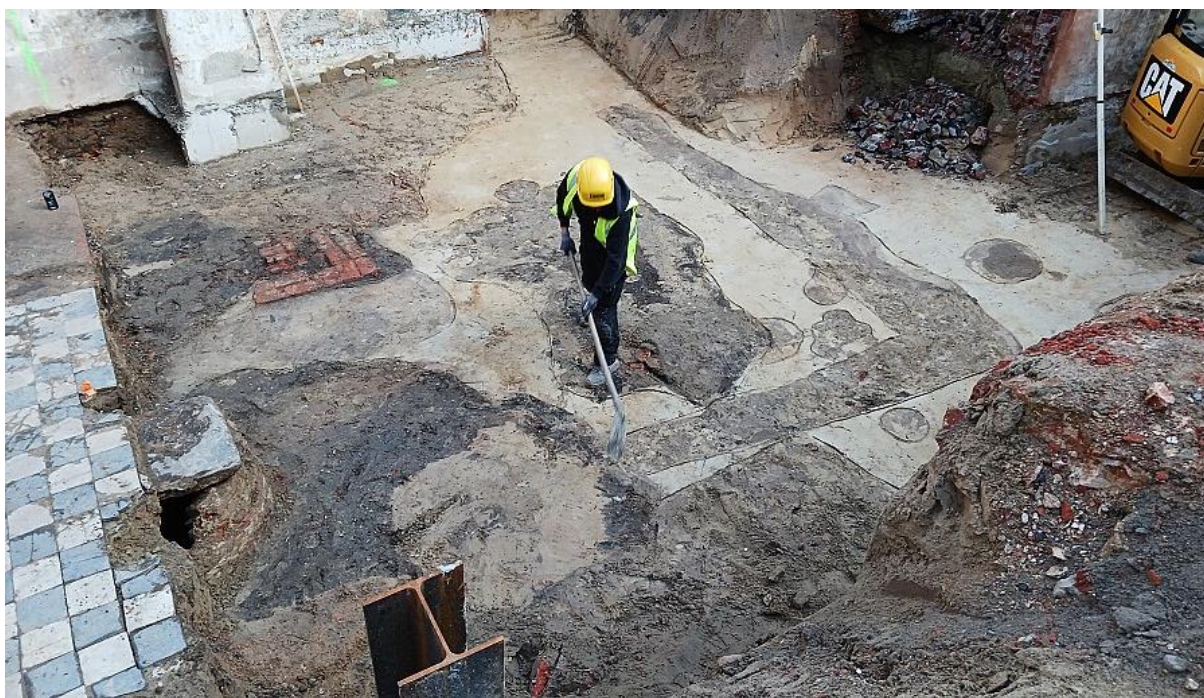
De **eerste fase** (februari 2024) bestond uit enkele interventies tijdens de sloop van de bestaande panden. Bij de sloop werden namelijk ook delen van de bestaande kelders in de "gele zone" uitgebroken, dit in functie van de noodzakelijk onderschoeiingswerken. Het plaatsen van onderschoeiing aan de zijde van Nederpolder 8 en ook langs de Kapitelstraat was noodzakelijk om de verdere werkzaamheden en nieuwbouw in deze zones veilig te kunnen uitvoeren. Tijdens de interventies werden een beerbak, waterput en enkele oudere muurresten gedocumenteerd. Ook werden tijdens de onderschoeiingswerken enkele profielopnames gedaan.

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

¹⁰ WILLAERT 2021, p.14-16.

Figuur 2: Foto's genomen tijdens Fase 1 van de opgraving, de begeleiding van de sloop. Bovenaan: links, een beerbak (spoor 1001), rechts, een oude (kelder)muur (spoor 1002). Onderaan: Links, een waterput (spoor 1003) en rechts een profielopname langs de Kapitelstraat.

Figuur 3: Fase 2: documenteren van werkput 1, vlak 2.

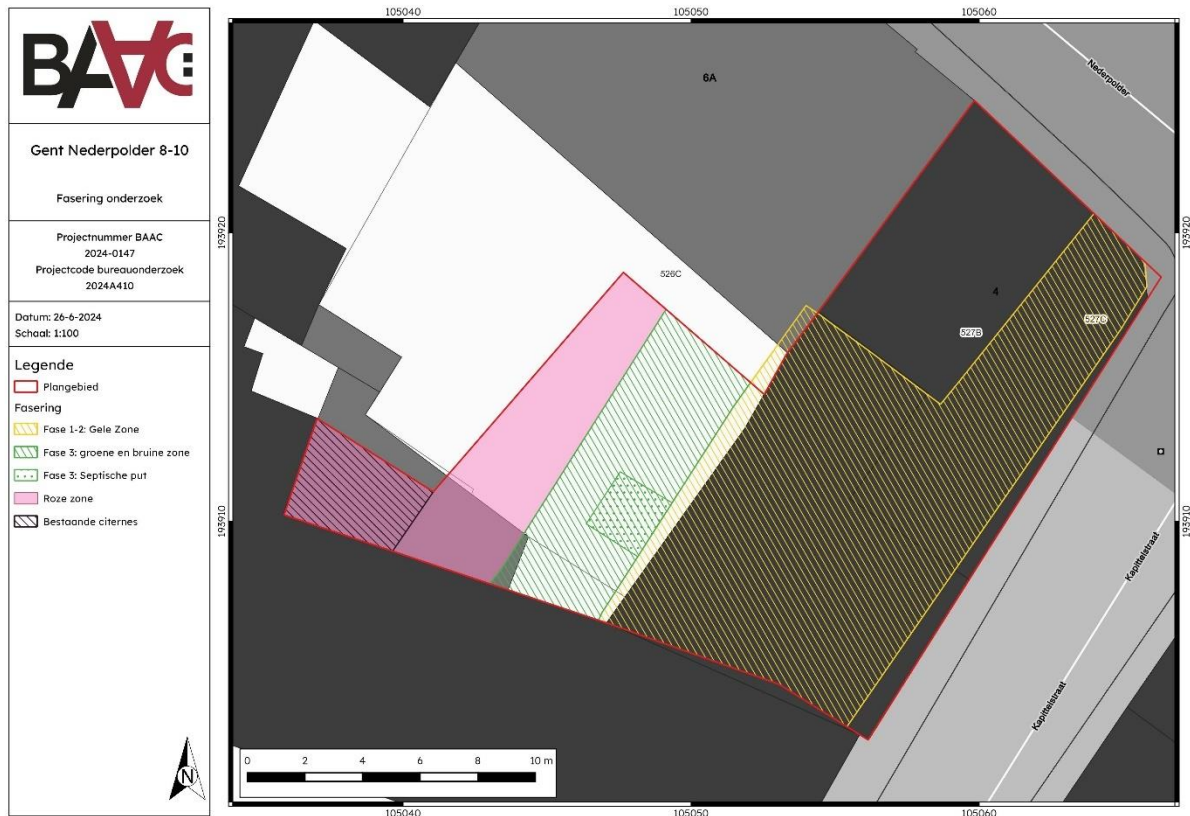
De **tweede fase** (april 2024) bestond uit een opgraving van de "gele zone" bij het uitdiepen van de bestaande kelders. Tijdens de opgraving van de zone, werkput 1, werden zowel harde bakstenen structuren als grondsporen aangetroffen, die in twee vlakken werden gedocumenteerd. De sporen werden meteen onder de bestaande keldervloeren aangetroffen en waren voornamelijk in het zuidelijke deel van de werkput nog bewaard. Het noordelijke deel van de te onderzoeken zone was namelijk al grotendeels verstoord tijdens de onderschoeiingswerken in de vorige fase. Omwille van de aard van de werken bij het onderschoeien en de eerder smalle ruimte was het onvermijdelijk om deze zone ongeschonden te laten.

De **derde fase** bestond uit het opgraven van de zones op binnenkoer die werden uitgegraven in functie van de nieuwe terrassen ("bruine" en "groene zone") en een septische put. Deze zone is aangeduid als werkput 2 en werd grotendeels verdiept tot ca. 120cm onder het bestaande maaiveld. In deze werkput werden enkel (sub)recente bakstenen structuren aangetroffen. Een groot gedeelte bevond zich bovenop een met puin volgestorte (sub)recente kelder. Ter hoogte van de nieuwe septische put (2x2m) werd verdiept tot 320cm onder maaiveld. Ook hier bevond zich een 20ste eeuwse waterkelder, opgemetst met cementmortel. Onder de vloer van de put bevond zich nog een donkergrijs zandig puinpakket, met 20ste eeuwse aardewerk. Tijdens deze fase werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

De "roze zone" werd uiteindelijk niet volledig opgegraven. Hier zal in plaats van de geplande verharding een groenzone met gras aangelegd worden en zodoende wordt hier slechts 30cm ontgraven in plaats van de geplande 50cm. Op basis van de waarnemingen in werkput 1 en 2 is duidelijk gebleken dat de bovenste 30-40cm bestond uit de huidige verharding en puinige onderlagen. Bij deze eerder minimale ingreep (zowel in diepte als in oppervlakte) zullen geen archeologisch relevante sporen verstoord worden. In de meest westelijke hoek van deze onderzoekszone zijn bovendien reeds enkele recente ondergrondse citernes aanwezig van het aanpalende pand, die de nodige verstoring hebben aangebracht.

Figuur 4: Foto's genomen tijdens Fase 3 van de opgraving, de uitgraving in werkput 2. Links: tijdens de aanleg van vlak 1 in werkput 2. Rechts: puinopvulling in de aanwezige recente kelder.

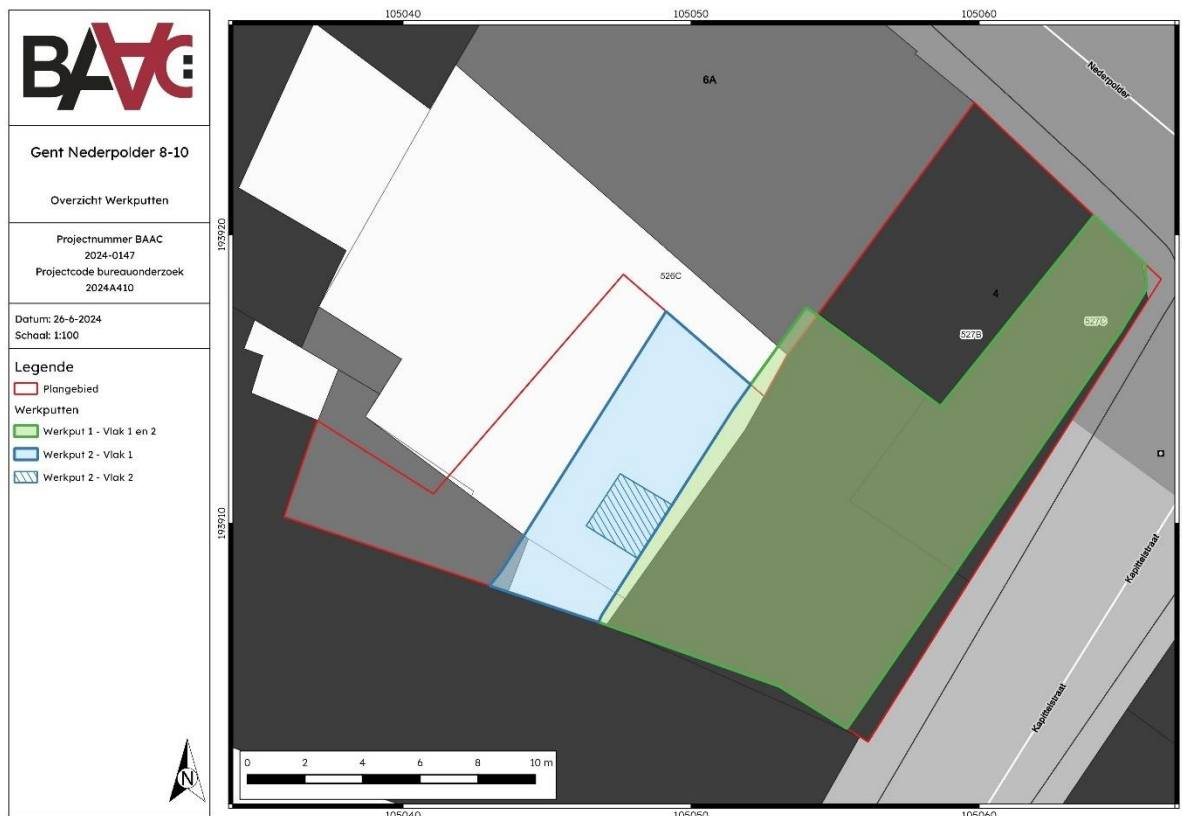
Plan 3: Fasering van het onderzoek op het GRB (digitaal; 1:250; 26.06.2024)

1.4.3 Overzicht aangelegde werkputten

Er werden twee werkputten aangelegd met een totale oppervlakte van 179 m². In iedere werkput werden telkens twee opgravingsvlakken gedocumenteerd.

Tabel 1: Overzicht van aangelegde werkputten en vlakken

FASE	WERKPUT	VLAK	OPPERVLAKTE	HOOGTE VLAK
FASE 2	WERKPUT 1	VLAK 1	139 M ²	8,76-9,34 M TAW
FASE 2	WERKPUT 1	VLAK 2	139 M ²	8,68-9,34 M TAW
FASE 3	WERKPUT 2	VLAK 1	40 M ²	11,30 M TAW
FASE 3	WERKPUT 2	VLAK 2	4,50 M ²	9,30 M TAW

Plan 4: Overzicht van de werkputten op het GRB (digitaal; 1:250; 26.06.2024)

1.4.4 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Het onderzoek werd volledig conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

De "roze zone" (Figuur 1) werd uiteindelijk niet volledig opgegraven. Hier zal in plaats van de geplande verharding een groenzone met gras aangelegd worden en zodoende wordt hier maar 30cm ontgraven in plaats van de geplande 50cm. Op basis van de waarnemingen in werkput 1 en 2 is duidelijk dat hierbij geen archeologisch relevante sporen verstoord zullen worden bij deze werkzaamheden.

1.4.5 Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen

Er werd geen selectie van de vondsten op het terrein doorgevoerd. Alle vondsten werden ingezameld, met uitzondering van deze aangetroffen in de bouwvoor.

Elk relevant spoor werd bemonsterd, zodoende de wetenschappelijke onderzoeksvraagstellingen beantwoord kunnen worden.

1.4.6 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Robrecht Vanoverbeke (veldwerkleider)

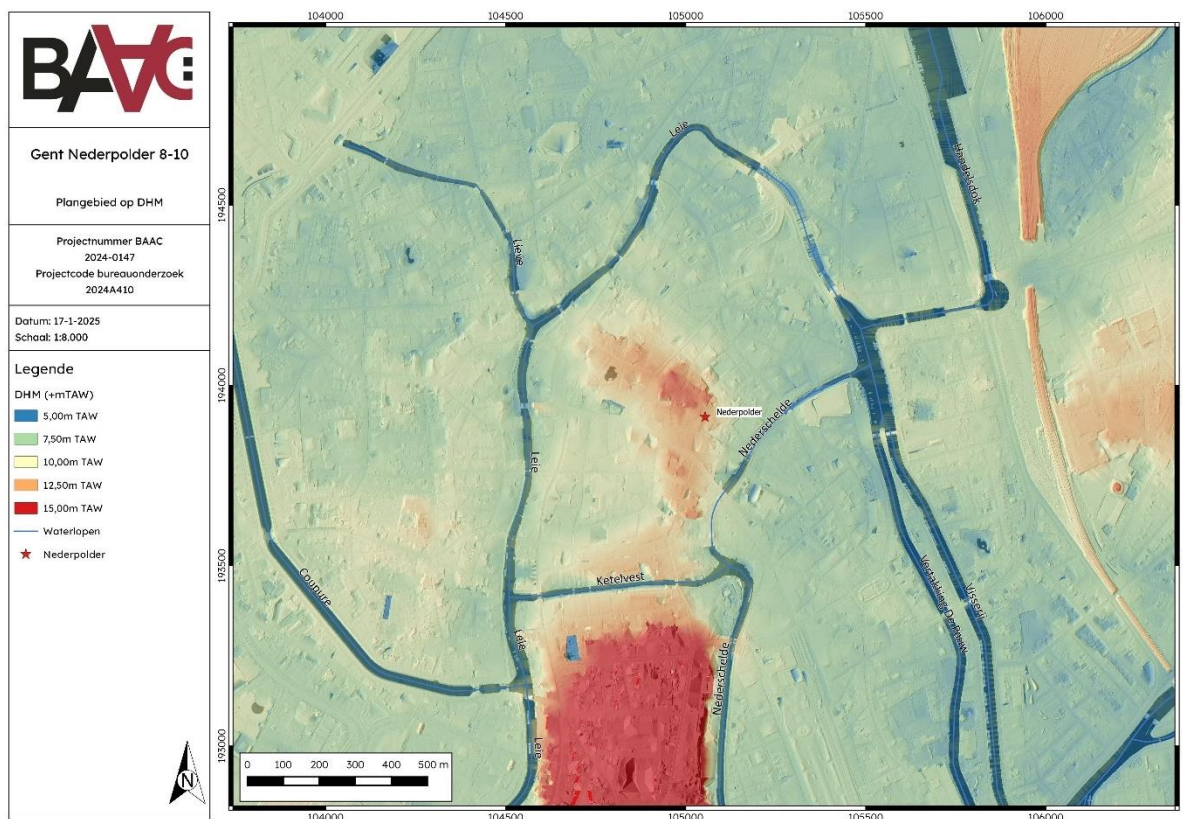
Ben Terry (archeoloog)

Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)

2 Bodem en paleolandschap

2.1 Paleolandschappelijk en bodemkundig kader¹¹

Het plangebied te Gent bevindt zich fysisch-geografisch in de Vlaamse Vallei aan de samenvloeiing van de Schelde en de Leie. De Vlaamse Vallei is een lage zandige vlakte die samen met haar vertakkingen een complex vormt van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud - quartair - , Eemiaan - en Weichseliaanafzettingen opgevuld werden.

Plan 5: Weergave van het plangebied (rode ster) op het DHM. Het plangebied is gelegen ter hoogte van de Zandberg. De verhoging ten zuiden is de Blandijnberg (digitaal; 1:1; 17.01.2025)

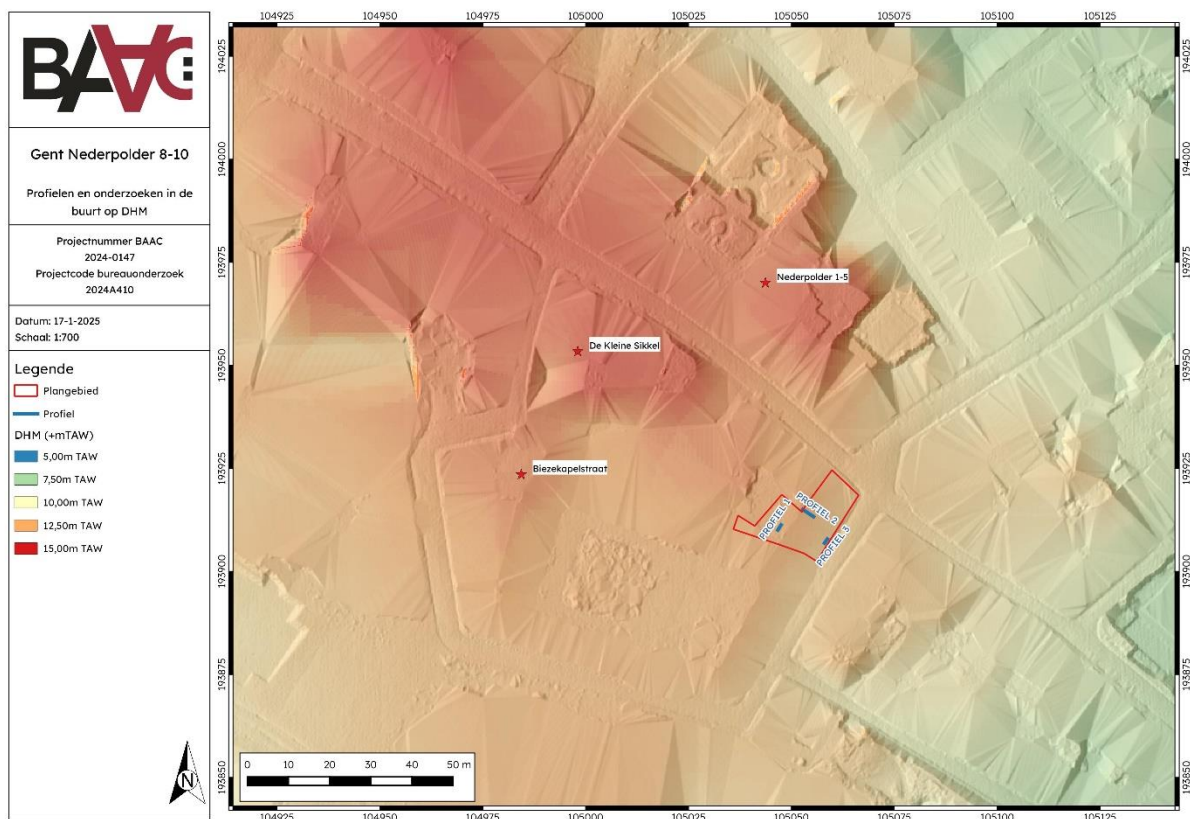
De rivierduinen en dekzandruggen in de Vlaamse vallei waren een wezenlijk onderdeel van het landschap bij het ontstaan en de vroege ontwikkeling van de stad Gent. Zo werd de oudste portus of middeleeuwse handelsstad aangelegd op een dekzandrug (de Zandberg, ter hoogte van het plangebied), terwijl aan de oostzijde (Sint-Baafsdorp) en in het westen (Ekkergem en Brugse Poort) de rivierduinen en dekzandruggen aan de bewoners de kans boden om in of naast de winterbedding van een rivier toch een veilige woonplaats te bouwen. Op de vlakke delen van de dekzandruggen met zandleem werden kouters ontwikkeld, zoals de SintBaafskouter, de Mariakerkekouter en de Kouter in het centrum van Gent. Door deze landbouwactiviteiten werden meerdere rivierduinen genivelleerd, waardoor ze definitief uit het landschap verdwenen.

¹¹ WILLAERT 2021.

Het projectgebied bevindt zich quasi op de top van de Zandberg te Gent. De Zandberg is een hoger gelegen top in het landschap rondom de samenvloeiing van Leie en Schelde waar zich de oudste portus van de stad ontwikkelde. De eigenlijke top is te lokaliseren op het kruispunt van Botermarkt-Hoogpoort-Belfortstraat en bevindt zich ongeveer 14 m boven de zeespiegel. Het plangebied is gelegen op een hoogteligging van 11,6 – 12,5 m TAW en helt af naar het zuidoosten.

2.2 Beschrijving en interpretatie profielen, bodem en paleolandschap.

Er werden tijdens de opgraving drie bodemprofielen (Profiel 1, 2 en 3) geregistreerd om de stratigrafie van de bodem binnen de onderzoekszone in kaart te brengen. Enkel in profiel 2 werd de moederbodem bereikt, waardoor een volledige sequentie van de bodemopbouw binnen de onderzoekszone kon worden beschreven. Het maaiveld ter hoogte van profiel 2 ligt op ca. 12,25m TAW. De grens met de moederbodem bevindt zich op ca. 9,25m TAW. In totaal is de gedocumenteerde bodemsequentie ongeveer 3m dik (zie Plan 6, Figuur 5 en Figuur 6).

Plan 6: Weergave van de locatie van bodemkundige profielregistraties en de reeds uitgevoerde onderzoeken in de omgeving op het DHM (digitaal; 1:1; 17.01.2025)

Het bovenste pakket van ca. 1,00m (lagen 1-4) bestaat uit de huidige bestrating met onderverharding en daaronder los puinmateriaal. Dit is reeds weggegraven op de profielfoto. Daaronder zijn verschillende donkerbruine en donkergrijze zandlagen (lagen 5-7) aanwezig. Deze hebben met een relatief grote hoeveelheid puinbrokjes, houtskool, verbrande leem en andere antropogene inclusies. De inclusies verminderen naar onderen toe. De onderste van deze donkere antropogene lagen (laag 7) is een donkergrijze tot zwarte zandlaag, die meer homogeen van aard is en ook enigszins humeus. Uit deze laag werd een scherp Pingsdorf aardewerk (vondstnummer 1) ingezameld. Dit aardewerk is te dateren in de volle middeleeuwen 10-11de eeuw. Vanaf ca. 10,50m TAW bestaat de bodem uit verschillende meer

homogene zandlagen (lagen 8-15) met een lichtere bruine of grijze kleur. Deze lagen lijken meer op het materiaal waaruit ook de moederbodem bestaat. De enige antropogene inclusies in deze lagen zijn houtskoolspikkels en kleine brokjes verbrande klei. In de bovenste van deze lagen (laag 8) is onderaan een ietwat donkerder, grijs zandlaagje zichtbaar. Ook laag 10 en laag 14 hebben een ietwat gelaagde textuur. Laag 17 betreft het restant van een jongere kuil. De moederbodem (laag 16) tot slot is bestaat uit homogeen geel en vrij grof zand. De overgang met de bovenliggende antropogene lagen is vrij abrupt en er zijn geen tekenen van bioturbatie of bodemvorming aanwezig.

Figuur 5: Profielfoto van profiel 2.

Zoals te verwachten binnen een stedelijke context is de bodemstratigrafie op de site sterk beïnvloed door menselijke activiteiten en bestaat de bodemopbouw voornamelijk uit verschillende antropogene (ophoog)lagen. De puinrijke lagen bovenaan het profiel (lagen 1-4) zijn zeker te dateren vanaf de postmiddeleeuwse periode tot recente tijd. De donkere lagen daaronder (lagen 5-7) dateren vermoedelijk in de middeleeuwen. Het fragment Pingsdorp is een mogelijke aanwijzing dat de lagen teruggaan tot de volle middeleeuwen. De lichtere ophooglagen (laag 8-15) onderaan het profiel dateren uit de oudste occupatieperiode van de site. Opvallend is dat het zeer steriele ophooglagen betreft, met een textuur die zeer lijkt op dat van de moederbodem en waarin slecht een beperkte hoeveelheid antropogene inclusies (houtskool en verbrande leem) voorkomt. Door het ontbreken van vondstmateriaal is het niet mogelijk om deze lagen goed te dateren. Ook is het niet meteen duidelijk hoe deze lagen zijn ontstaan en hoe ze zijn aangebracht bovenop de moederbodem. De gelaagdheid in enkele van deze lagen, zoals de bovenste laag 8, kan mogelijk aanwijzing zijn van bodemvorming in een soort stabilisatieniveau, de vorming dus van een oude bouwvoor. In de moederbodem (laag 16) zijn geen aanwijzingen voor bodemvorming en de overgang ernaar is

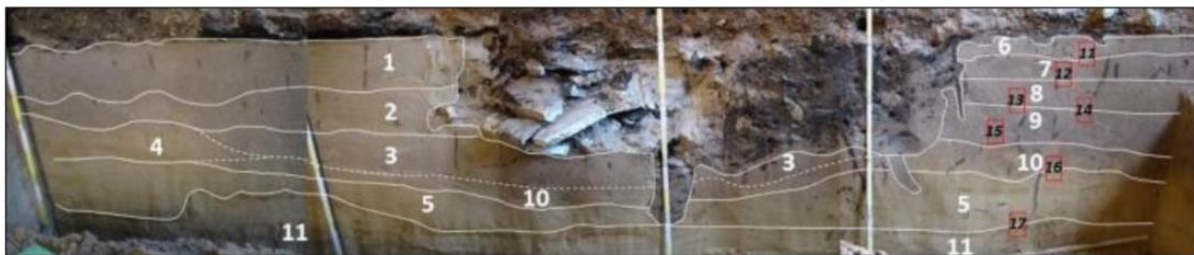
vrij abrupt. De oorspronkelijke bodemopbouw is dus zeker deels verstoord of afgetopt. Op geen enkele locatie op de site werd een intacte bodemopbouw aangetroffen.

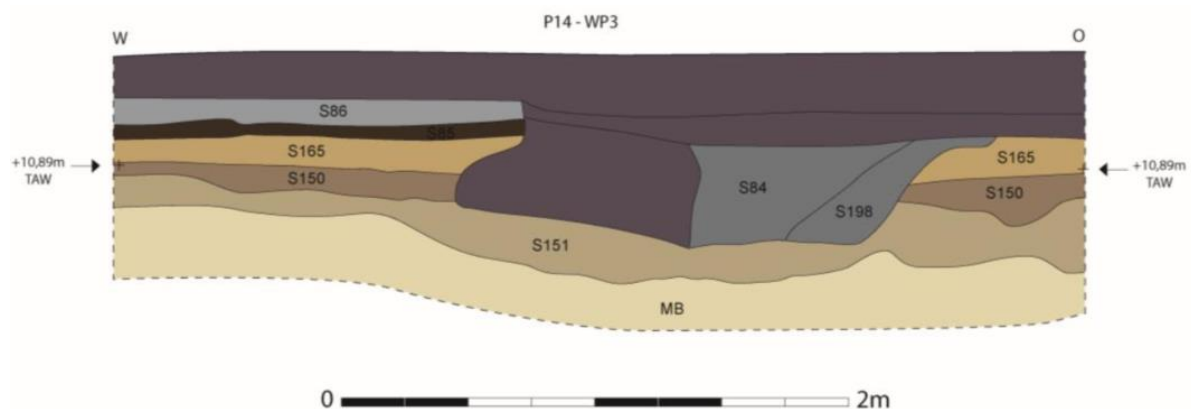
Figuur 6: Detailfoto van profiel 2 met aanduiding van de verschillende lagen.

Bij archeologisch onderzoek in de buurt van het onderzoeksgebied kon de bodemopbouw op de Zandberg al meerdere malen gedocumenteerd worden. Vooral het onderzoek aan Nederpolder 1-5 (Hotel Vanden Meersche, zie Plan 6) leverde interessante inzichten op over de stratigrafie van de locatie die samenhangt met de vroegste bewoningsgeschiedenis van de

stad Gent.¹² Onderaan in enkele bodemprofielen werden namelijk vroegmiddeleeuwse (Merovingische periode) cultuurlagen aangetroffen, bovenop de moederbodem. Ook werden enkele sporen uit deze periode opgegraven die deze lagen doorsneden. Op basis van micromorfologisch onderzoek van de bodemlagen is een evolutie merkbaar met eerst een toenemende activiteit in de bodem, gevolgd door een periode van afname en zelfs een periode zonder bodembewerking, waarna de bodem weer intenser in cultuur wordt gebracht. Er kan geconcludeerd worden dat de Zandberg in de vroege middeleeuwen heel wat menselijke activiteit moet hebben gekend, maar ook dat deze activiteit doorheen de tijd niet altijd even intens was en zich waarschijnlijk ook heeft verplaatst op de locatie of tijdelijk werd stopgezet. In deze perioden van weinig menselijk ingrijpen had de natuur vrij spel zodat stuifzand zich kon afzetten in het "open" landschap onder invloed van de wind en oudere lagen werden afgedekt.

Figuur 7: Profielfoto van een Referentieprofiel aan de Nederpolder 1-5.¹³

Figuur 8: Profieltekening van een Referentieprofiel aan de Nederpolder 1-5.¹⁴

Of de lichtgekleurde bodemlagen onderaan profiel 2 gelijkaardige cultuurlagen uit de Merovingische periode betreffen, is omwille van de afwezigheid van vondstmateriaal in deze lagen niet met zekerheid te zeggen. Wel kunnen enkele kenmerken van deze lagen uit profiel 2 beter beschreven worden, aan de hand van de reconstructie van de landschappelijke situatie in de vroege-middeleeuwen. De lagen vertonen qua voorkomen en textuur namelijk heel wat overeenkomsten met de lagen die bij het onderzoek aan Nederpolder 1-5 werden aangetroffen. De aftopping van de oorspronkelijke bodemopbouw en de moederbodem in het profiel is vermoedelijk het gevolg van winderosie in het "open" landschap op de Zandberg gedurende deze periode. De aanwezige gelaagdheid in enkele van de ophooglagen (laag 10 en 14) kan wijzen op afzetting van stuifzanden. Het donkere laagje in de bovenste ophooglaag (laag 8) kan mogelijk worden verbonden met een periode waarin ook enige bodemontwikkeling plaatsvond. Vanaf de volle middeleeuwen (10de eeuw) neemt de activiteit op beide sites duidelijk toe en wordt de aanwezigheid meer permanent wat resulteert in de

¹² BRADT & WYNS 2021; BRADT 2020.

¹³ BRADT & WYNS 2021

¹⁴ BRADT & WYNS 2021.

typische donkere ophooglagen met een duidelijk antropogeen karakter, zoals in profiel 2 het geval is vanaf laag 7.

Op de sites aan de Biezekapelstraat¹⁵ en de Nederpolder 2 (De Kleine Sikkel)¹⁶, zie Plan 6, werden de oudste vroegmiddeleeuwse lagen niet aangetroffen. De moederbodem was er telkens afgedekt door lagen die ten vroegste dateerden in de volle middeleeuwen en er werd geen intact bodemprofiel waargenomen. Het onderzoek aan de Biezekapelstraat bracht wel botresten aan het licht uit de vroege middeleeuwen (7de-9de eeuw). Mogelijk zijn ze te verbinden aan een begraafplaats en bewoning uit deze periode en werden ze in de volle middeleeuwen herbegraven. Ook bracht de registratie van de profielen tijdens het onderzoek aan de Biezekapelstraat meer inzichten over het natuurlijke reliëf van de Zandberg. De top van de Zandberg werd tijdens het veldwerk in het noorden van het onderzoeksgebied waargenomen op 11,50m TAW. In het zuiden van de onderzoekszone kwam deze maar op 10,20m TAW tevoorschijn. Er moet dus een lichte neerwaartse helling richting het zuiden in het landschap aanwezig zijn geweest. Bij het huidige onderzoek bevindt de moederbodem zich beduidend dieper, op ca. 9,25m TAW, dus ook in oostelijke richting loopt de Zandberg af. Iets wat nu nog steeds het geval is en af te lezen valt op het Digitaal Hoogtemodel (Plan 6).

¹⁵ TERRYN et al. 2023.

¹⁶ VERMEIREN et al. 2022.

3 Sporen en structuren

3.1 Inleiding

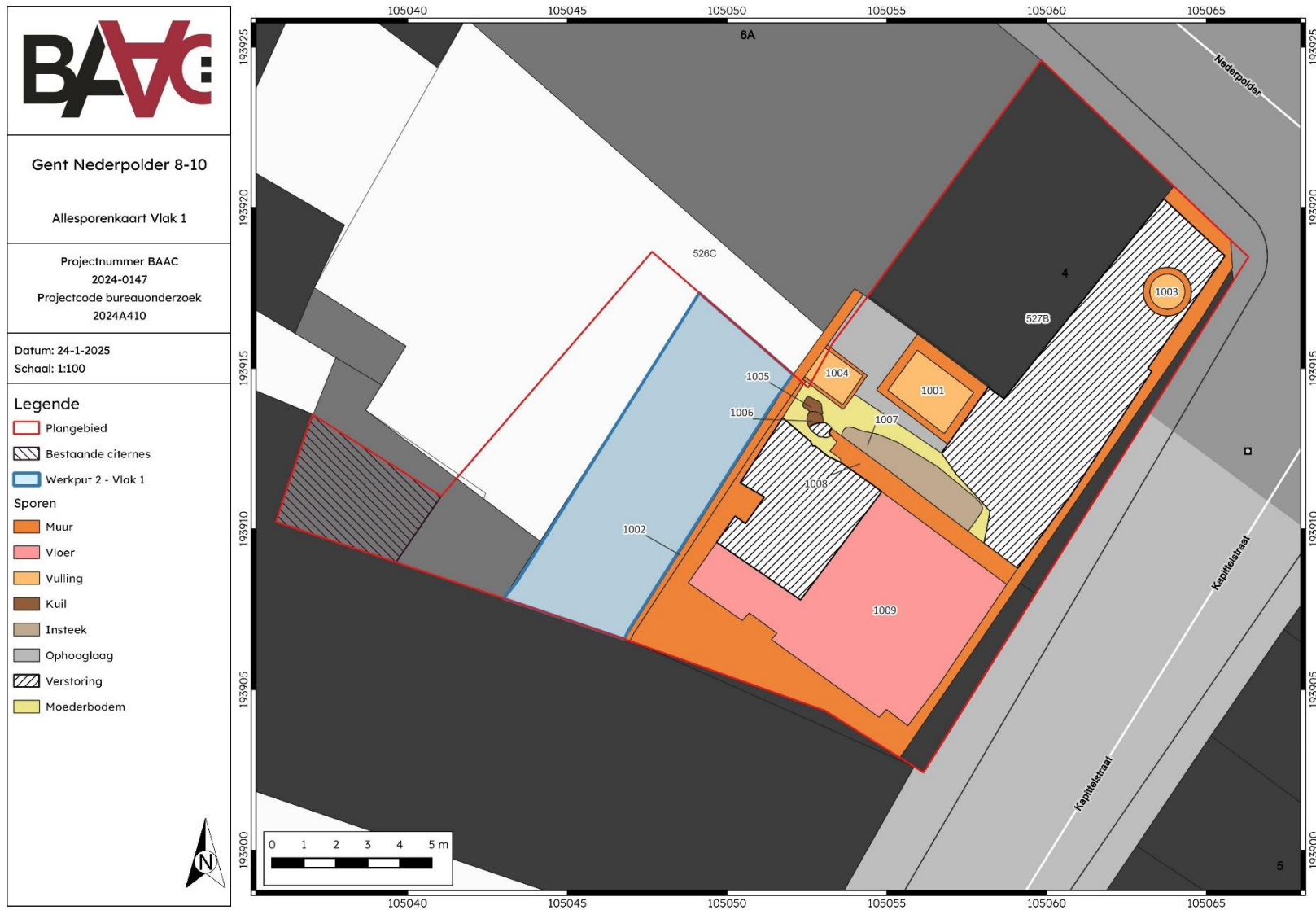
Dit hoofdstuk omvat een assessment en analyse van de sporen en structuren. Het assessment wordt opgemaakt onder hoofdstukken 3.2 tot en met 3.3. Deze hoofdstukken omvatten een algemene beschrijving van de archeologische site, de stratigrafie en een overzicht en opsomming van de aangetroffen sporen en structuren. Uit deze hoofdstukken volgt een analyse die beschreven wordt in de hoofdstukken 3.4 en 3.5, waar een interpretatie gegeven wordt aan de aangetroffen sporen en structuren en de opbouw van de site wordt beschreven.

3.2 Stratigrafie van de site

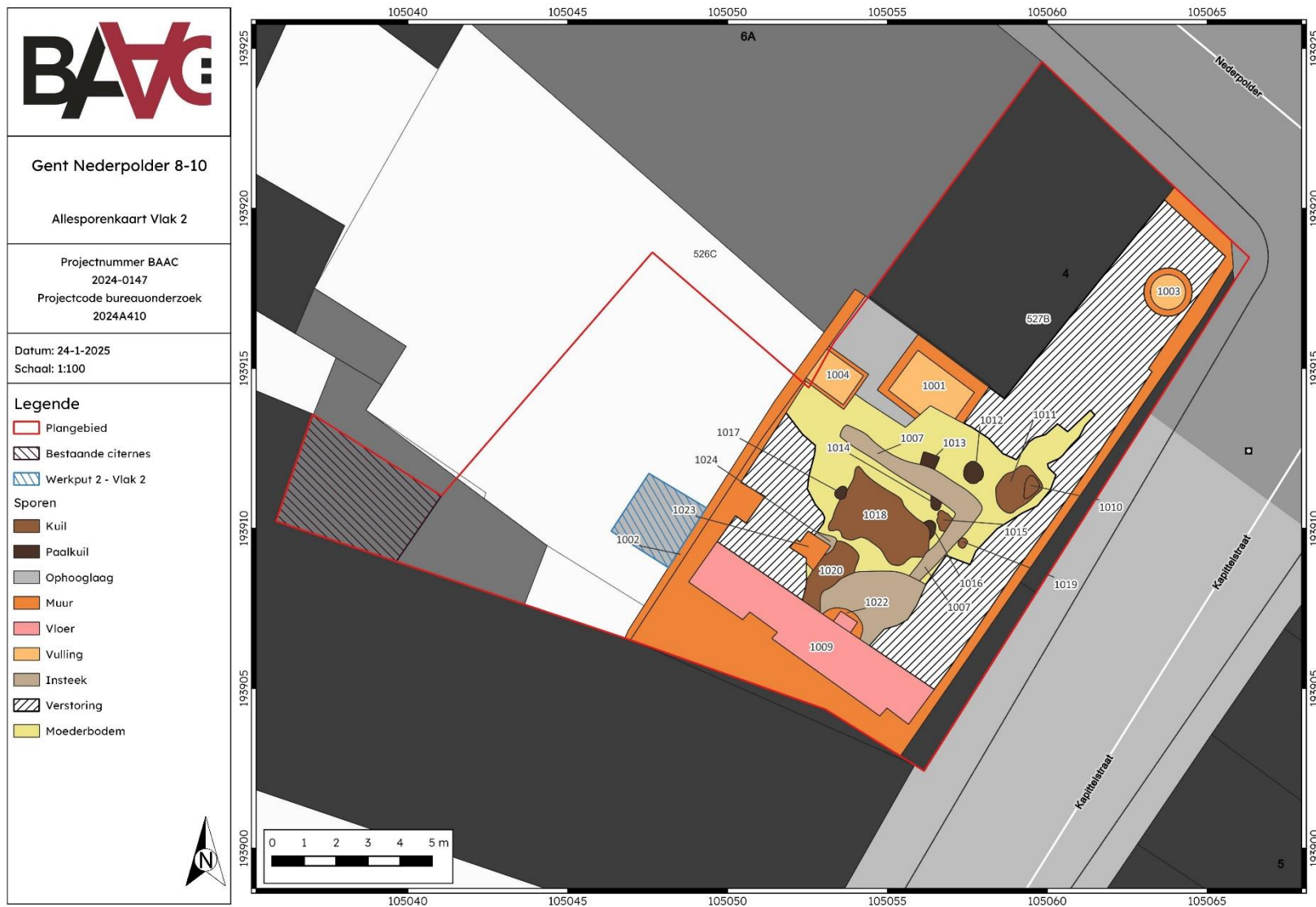
Tijdens het onderzoek werden zowel in werkput 1 als werkput 2 telkens twee opgravingsvlakken aangelegd. Er werden geen sporen, structuren of archeologische ensembles aangetroffen aan het oppervlak (ca. 12,25m TAW) van het onderzoeksterrein. Ter hoogte van werkput 1 was het terrein bebouwd door een woning met kelder verdieping. Ter hoogte van werkput 2 was een betonnen verharding aanwezig.

Het eerste vlak in werkput 1 werd aangelegd op een niveau tussen ca. 8,76 en 9,34m TAW. Dit was het niveau van de te behouden keldervloer in het zuiden van de werkput. ten noorden ervan tekende zich al enkele sporen af in de moederbodem. Het tweede vlak werd slechts een tiental centimeter dieper aangelegd op ca. 8,70-8,80m TAW meteen onder de keldervloer. Dit vlak bevond zich ook op het niveau van de moederbodem, waarvan de top in profiel 2 werd vastgesteld op ca. 9,25m TAW. Het noordelijke deel van de werkput 1 was slechts 3,50m breed, hierdoor was het archeologisch bodembestand hier zowel op vlak 1 als vlak 2 zo goed als volledig verstoord tijdens de onderschoeiingswerken (zie 1.4.2).

In werkput 2 werd het eerste vlak aangelegd op ca. 11,30m TAW na verwijderen van de aanwezige verharding en onderliggende stabilisatielagen. Op dit niveau bevonden zich nog verschillende (sub)recente bakstenen structuren en de puinlaag van een volgestorte (sub)recente kelder. Lokaal werd verdiept in functie van een nieuwe citerne en werd een tweede vlak aangelegd op ca. 9,30m TAW, op het niveau van een donkergrijs zandig puinpakket.

Plan 7: Algemeen sporenplan van vlak 1(digitaal; 1:1; 24/01/2025).

Plan 8: Algemeen sporenplan van vlak 2 (digitaal; 1:1; 24/01/2025).

3.3 Beschrijving sporenbestand

In totaal werden tijdens de opgraving 24 sporen gedocumenteerd. Ze werden uitsluitend aangetroffen in werkput 1 en geregistreerd binnen de twee aangelegde niveaus. Ze kunnen opgedeeld worden in twee grote groepen. Enerzijds zijn er de harde bakstenen structuren uit de late middeleeuwen of postmiddeleeuwse periode, zoals muren, vloeren, beer- en waterputten, en anderzijds de grondsporen, met name kuilen. De kuilen werden aangetroffen op het niveau van de moederbodem en worden geïnterpreteerd als paal- of afvalkuilen. De kuilen dateren vermoedelijk allemaal in de volle en late middeleeuwen en op basis van het aardewerk kunnen de oudste gedateerd worden in 10de-11de eeuw.

Tabel 2: Spoortypes en aantallen

SPOORTYPE	AANTAL
MUUR/FUNDERING/POER	1/1/1
BEERPUT/WATERPUT	2/2
VLOER	1
INSTEK	2
UITBRAAKSPOOR	1
KUIL/PAALKUIL	8/5

De sporen en structuren houden allemaal verband met (bewonings-)activiteiten op de locatie. Er werden geen sporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de omgrachting of omwalling van de portus. Iets wat op basis van het bureauonderzoek in de archeologienota mogelijk wel werd verwacht.¹⁷ In de analyse van de sporen en de site (alinea 3.4-3.5) zal vooral dieper worden ingegaan op de grondsporen, de kuilen, die dateren uit de middeleeuwse periode. Daarnaast zullen ook enkele bakstenen structuren meer in detail besproken worden. Er zal tijdens de bespreking van de sporen ook vergeleken worden met de resultaten van de opgravingen in de omgeving van het plangebied, zoals de opgraving aan de Biezekapelstraat¹⁸ en "De Kleine Sikkels" (Nederpolder 2)¹⁹. De bakstenen structuren die duidelijk dateren uit de sub-recente periode worden niet in detail besproken.

In werkput 2 werden geen archeologisch relevante sporen gedocumenteerd. Bij de afgraving in deze werkput werden enkel (sub-)recente structuren opgetekend. Zo bevond een groot deel van deze zone zich boven een met puin volgestorte kelder. Ter hoogte van de nieuwe septische put werd ook nog een met cement gemetste waterkelder aangetroffen. Deze werkput zal in de verdere uitwerking van de resultaten niet worden meegenomen.

¹⁷ WILLAERT 2021.

¹⁸ TERRY et al. 2023.

¹⁹ VERMEIREN et al. 2022.

3.4 Interpretatie sporen en structuren

3.4.1 (Vol)Middeleeuwse grondsporen

Reeds bij de bespreking van de bodemprofielen en stratigrafie van de site in het voorgaande hoofdstuk blijkt de eerste menselijke aanwezigheid op het terrein zich vanaf de volle middeleeuwen af te spelen. Op basis van het aardewerk dat in de vullingen van de kuilen en in grondlagen werd aangetroffen, kan worden uitgegaan van een vroegste aanwezigheid vanaf ongeveer de 10de-11de eeuw. Oudere bodemlagen uit de vroegmiddeleeuwse periode zijn mogelijk aanwezig op de site (Profiel 2), maar aangezien hier vondstmateriaal ontbreekt, is dat niet met zekerheid te zeggen. Bovendien werd in de sporen ook geen vondstmateriaal aangetroffen dat wijst op activiteiten gedurende oudere periodes.

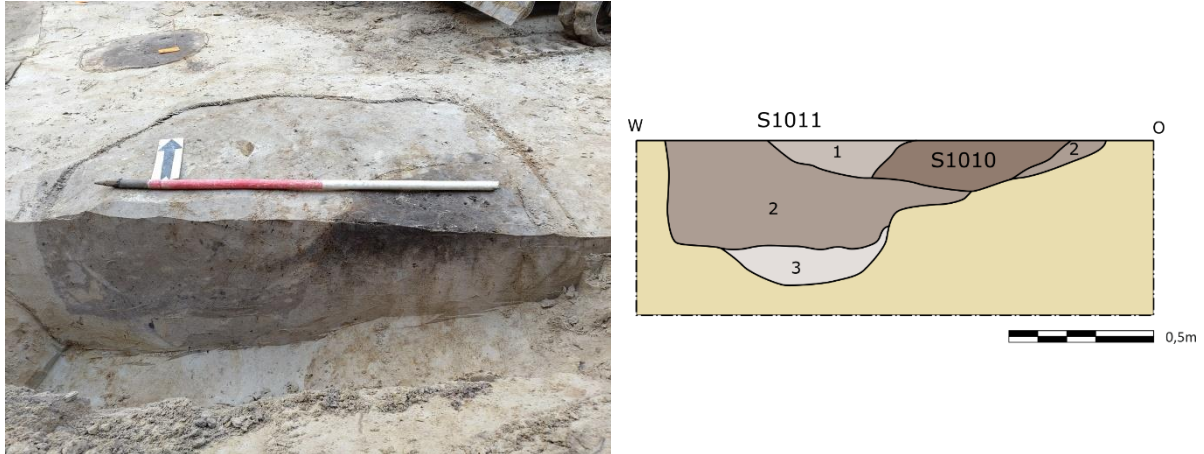
Zoals hierboven al werd aangegeven, werden de 13 kuilen (sporen 1005-100 en 1010 tem 1020) aangetroffen op het niveau van de moederbodem, hoofdzakelijk vlak 2 in werkput 1. Het betreft kuilen met een in hoofdzaak donkerbruine of donkergrijze heterogeen gevlekte vulling die zich scherp aftekenen tegen de lichte moederbodem.

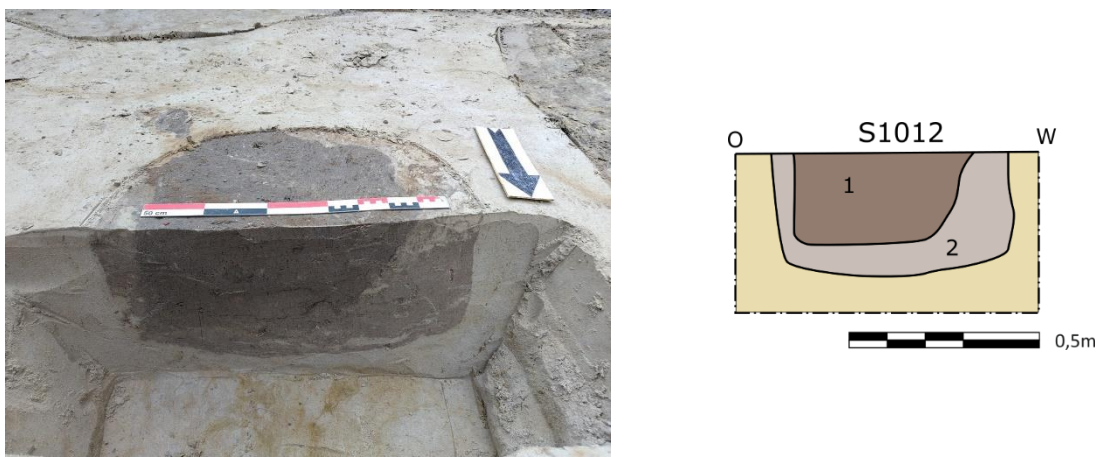
Figuur 9: vlakfoto van vlak 2 in werkput 1 met zicht op de verschillende kuilen uit de (volle)middeleeuwen.

De textuur van de vulling bestaat hoofdzakelijk uit zand, soms iets humeus van aard, met inclusies van kleine houtskoolspikkels. Slechts enkele bevatten ook inclusies van dierlijk bot (sporen 1017 en 1018) en aardewerk (spoor 1018), uit de andere sporen werd geen vondstmateriaal ingezameld. Acht kuilen zijn relatief groot en worden geïnterpreteerd als afvalkuilen en/of zandextractiekuilen (sporen 1005-1006-1010-1011-1015-1018-1019-1020). Vijf andere kuilen zijn kleiner met een ronde of afgeronde vorm en worden mede op basis van de coupe geïnterpreteerd als paalkuilen (sporen 1012-1013-1014-1016-1017). In de coupe hebben deze sporen namelijk ook een strakke en rechte aflijning. In spoor 1012 is mogelijk nog de kern

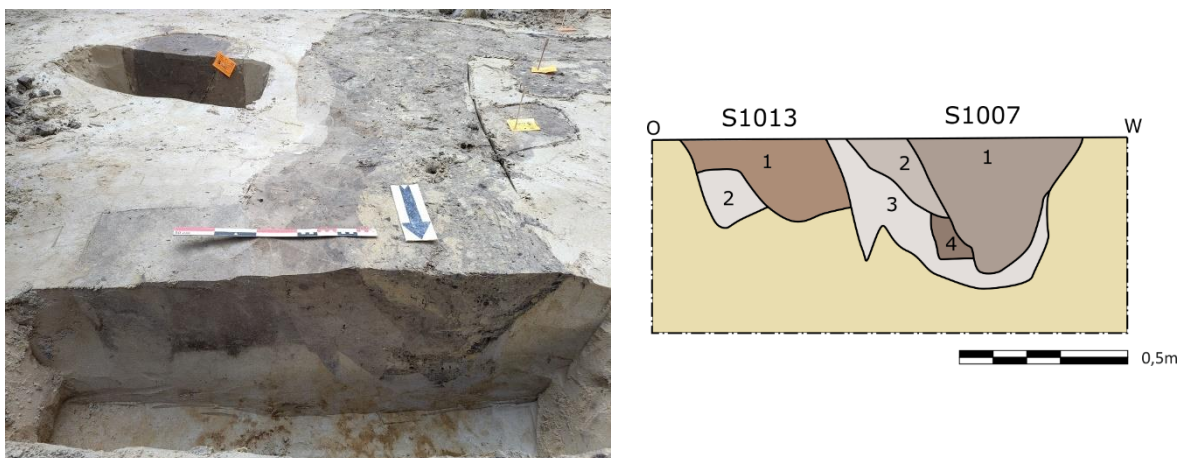
van de paalkuil bewaard. Tussen de verschillende paalkuilen kan geen ruimtelijke relatie worden aangeduid en er kan bijgevolg geen structuur worden herkend. Geen van de kuilen bevatte een zeer humeuze of afvalrijke laag die in aanmerking kwam voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek, zoals bijvoorbeeld het onderzoek naar macroresten of een 14C datering.

Figuur 10: coupe foto en tekening van spoor 1010-1011.

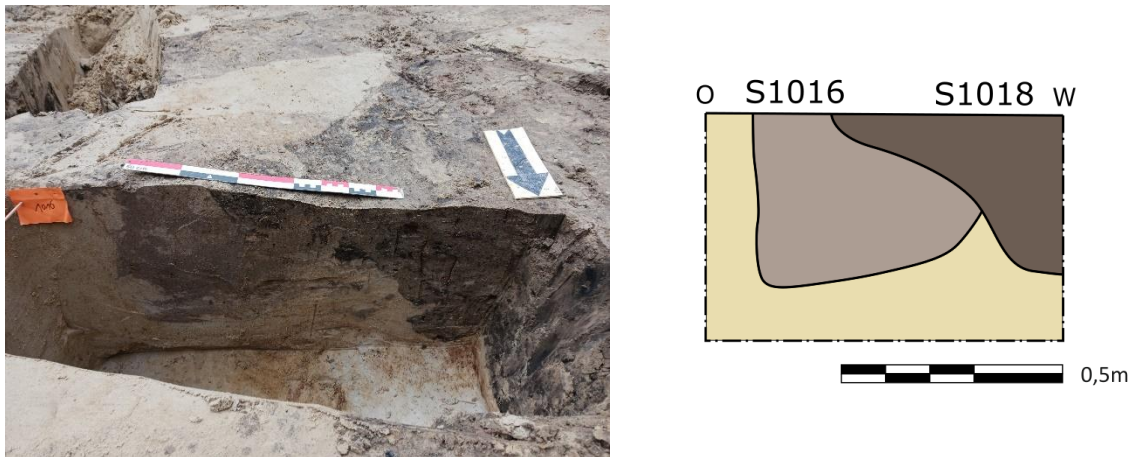

Figuur 11: coupefoto en tekening van spoor 1012.

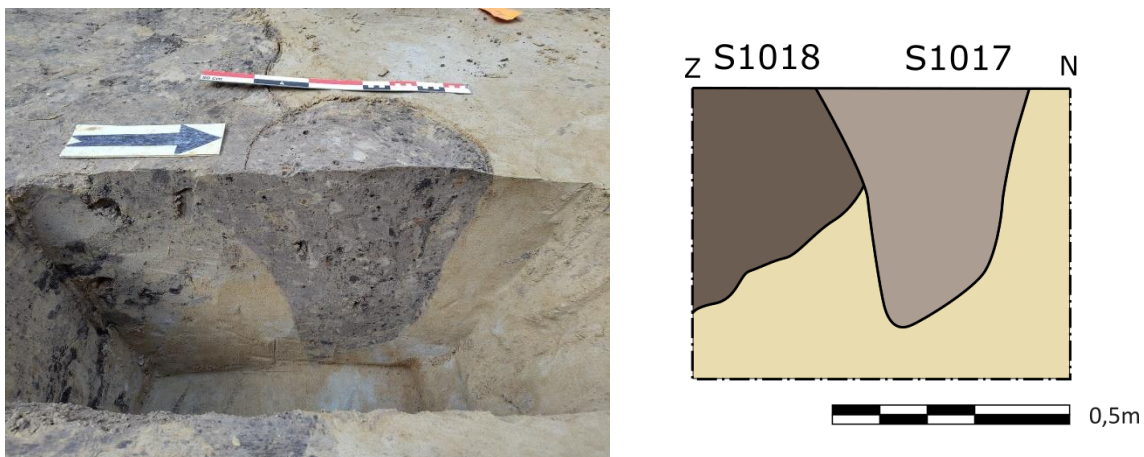

Figuur 12: coupefoto en tekening van spoor 1013-1007.

Bij het couperen werd enkel uit spoor 1018, een grote kuil, aardewerk ingezameld. Het betreft drie wandscherven Pingsdorf aardewerk met orangerode beschildering en één wandscherf roodbakkerd aardewerk, geglaazuurd aan de buitenzijde. Het aardewerk kan in de 10de-11de eeuw gedateerd worden, met name het Pingsdorf aardewerk. De andere (paal)kuilen kunnen op basis van onderlinge stratigrafie in dezelfde periode of kortbij worden gesitueerd. Deze doorsneden (S1017) of werden doorsneden (S1016) door S1018. Algemeen kan worden aangenomen dat de verschillende grondsporen gedateerd kunnen worden in de volle of late middeleeuwen, met een vroegste datering in de 10de-11de eeuw.

Figuur 13: coupefoto en tekening van spoor 1016-1018.

Figuur 14: coupefoto en tekening van spoor 1017-1018.

Gelijkaardige kuilen werden aangetroffen op de aanpalende sites van de Biezekapelstraat en "De Kleine Sikkell". Bij de opgraving aan de Biezekapelstraat bestonden de oudste sporen eveneens uit verschillende kuilen met een donkergrijze of donkerbruine vulling die zich scherp aftekende tegenover de moederbodem.²⁰ Het vondstmateriaal uit de kuilen dateerde eveneens uit de volle middeleeuwen 10de-11de eeuw met een uitloop tot in de 12de-13de eeuw. De kuilen werden hoofdzakelijk geïnterpreteerd als extractiekuilen, waarbij zand werd gewonnen voor de 'bouwsector' en de vrijgekomen gaten vervolgens werden opgevuld met allerlei afval.

Bij de opgraving aan "De Kleine Sikkell, werden de oudste sporen eveneens gedateerd in de 10de-11de eeuw, met ook hier een uitloop in de 12de-13de eeuw.²¹ Het betreft gelijkaardige

²⁰ TERRYN et al. 2023, p.31-36.

²¹ VERMEIREN et al. 2022, p.160.

extractie- en/of afvalkuilen als die werden aangetroffen aan de Biezekapelstraat en bij de huidige opgraving. Ze kunnen verbonden worden met de vroegste activiteiten op het terrein, maar er werden geen (gebouw)structuren herkend. Vermoedelijk was er in deze fase dus nog geen specifieke occupatie aanwezig op het terrein, iets wat bij de huidige opgraving vermoedelijk ook nog niet het geval was.

3.4.2 Bakstenen structuren

In totaal werden tijdens de opgraving acht bakstenen structuren gedocumenteerd. Het betreft drie muren (sporen 1002, 1008, 1023), twee beerputten (sporen 1001 en 1004), twee waterputten (sporen 1003 en 1022) en een keldervloer (1009). In relatie met deze structuren werden ook nog drie insteken (sporen 1007, 1021 en 1024) gedocumenteerd.

Het merendeel van de bakstenen structuren dateert in de postmiddeleeuwse periode. Omwille van het ontbreken van vondstmateriaal in relatie met deze bakstenen structuren, is het vaak lastig om een goede datering te bekomen. Voor de datering wordt gebruik gemaakt van de stratigrafische positie, de gebruikte bouwmaterialen en de insteek die bij enkele van de structuren aanwezig was.

Door de grote hoeveelheid onderzoek dat doorheen de jaren werd uitgevoerd in de binnenstad van Gent, bestaat er een goed beeld van de evolutie van (bak)stenen huizen.²² In de vroegste fase wordt vooral gebruik gemaakt van de typische Doornikse kalksteen. Bakstenen constructies, zeker in de private sfeer, kennen een jongere ontwikkeling dan deze natuurstenen gebouwen en zijn in Gent wellicht uiterst zelden ouder dan de 14de eeuw.²³ Op basis van de gegevens, kan voor Gent een indeling in baksteengroepen worden opgesteld. Er worden geen absolute dateringen aan verbonden, maar er is wel degelijk een evolutie in tijd, waarbij de grootte van de bakstenen steeds afnam.²⁴ Er worden drie grote groepen onderscheiden. Het betreft telkens doorgaans rode exemplaren die relatief zacht zijn gebakken en waarvan de productieplaatsen niet met zekerheid te achterhalen zijn. Ook moet worden opgemerkt dat de opkomst van een kleiner formaat niet betekent dat de oudere formaten niet meer werden gebruikt.²⁵ De eerste twee groepen waren voornamelijk in de vroegste periode (eind 13de - begin 14de eeuw) in gebruik:

groep 1: 29/32 (lengte) x 14/18 (breedte) x 6/8 (dikte): vooral gebruikt bij monastieke gebouwen; ook bij private architectuur.

groep 2: 26,5/28 x 12,5/14 x 5,5/7: voor stadswoningen en bijvoorbeeld ook het Belfort.

groep 3: 24/25,5 x 11/12 x 5/6: goed vertegenwoordigd en zeker tot in de 17de eeuw gebruikt.

Op basis van de stratigrafische positie, de gebruikte bouwmaterialen en de vulling worden drie structuren in de sub-recente periode gedateerd:

Spoor 1001: rechthoekige beerput met gewelf die aansluit op huis op Nederpolder 8. Opgebouwd met rode bakstenen (22x10x4,5cm) en een cementmortel. Onder de beerput werd nog een iets oudere beerput aangetroffen eveneens met cementmortel opgebouwd. Vulling van beide bestaat hoofdzakelijk uit puinmateriaal.

Spoor 1004: rechthoekige beerput. Opgebouwd met rode baksteen (21x10x4,5cm) en zandige kalkmortel, opgevuld met puinmateriaal

²² LALEMAN & RAVESCHOT 1991.

²³ LALEMAN & STOOPS 2008, p.177; LALEMAN & RAVESCHOT 1991, p.145.

²⁴ LALEMAN & STOOPS 2008, p.176-177.

²⁵ LALEMAN & RAVESCHOT 1991, p.144-145.

Spoor 1009: keldervloer van kelder van Nederpolder 10. Witte en zwarte plavuizen (21x13x7cm) gelegd in een geschrinkt motief op een vlijlaag van kalkmortel.

Figuur 15: foto's van spoor 1001 (boven en onderaan links) en spoor 1004 (onderaan rechts).

Drie andere structuren worden op basis van dezelfde criteria vermoedelijk iets vroeger in tijd, nl. de postmiddeleeuwse periode, gedateerd:

Spoor 1003: ronde waterput onder de kelder van Nederpolder 10, opgebouwd met rode bakstenen (formaat onbekend) en zandige kalkmortel, opgevuld met puin.

Spoor 1008: fundering net onder kelder van Nederpolder 10. Opgebouwd met natuurstenen en brokken, zonder gebruik van mortel. Mogelijk een oudere fundering die opnieuw is gebruikt in de kelder van Nederpolder 10. Spoor 1007 is mogelijk de insteek of deels uitbraakspoor van fundering 1008. De vulling van deze insteek bestaat uit heterogeen geelbruin zand met inclusies van houtskool en verbrande klei. Uit de vulling werd ook aardewerk ingezameld, het betreft één wandscherf grijsbakkerd aardewerk (volle tot late middeleeuwen).

Spoor 1022: ronde waterput die werd aangetroffen onder de vloer (spoor 1009) van de kelder van Nederpolder 10. Opgebouwd met rode bakstenen (21x13x7cm) en losse zandmortel. Bovenkant is afgedekt met een afdekplaat uit Doornikse kalksteen. Spoor 1021 is de insteek van deze waterput en heeft heterogene, rommelige opvulling met inclusies van baksteen en mortel.

Figuur 16: foto van waterput 1003 (links) en fundering 1008 met insteek 1007 (rechts).

Figuur 17: foto van waterput 1022 met insteek 1021. De keldervloer boven de waterput is spoor 1009.

Tot slot komen twee structuren in aanmerking voor een nog vroegere datering, vermoedelijk in de laatmiddeleeuwse periode. Het betreft een muur (spoor 1002) en een poer (spoor 1023) die beiden zijn opgebouwd met bakstenen met een groter formaat.

Muur 1002 bevindt zich in het verlengde van de scheidingslijn tussen Nederpolder 8 en 6 en werd aangetroffen meteen onder de tegels van de aanwezige vloer, ca. 12,40m TAW. De recentere kelder op het achtererf van het opgravingsterrein is deels tegen, en deels in de muur gebouwd. De muur is opgebouwd met rode bakstenen, formaat 28/30x10/12x6/7 cm, en een zachte zandmortel. Er kon geen systematische metselverband worden vastgesteld. In het profiel van de putwand is duidelijk dat de muur tot bijna in het zand van de moederbodem is gefundeerd, de onderkant bevindt zich op 9,53m TAW. Uit de insteek tegen de fundering werd een scherp siegburg-aardewerk (10de-11de eeuw) ingezameld. Het baksteenformaat van de gebruikte stenen past in groep 1 of groep 2 van de Gentse baksteenchronologie, bijgevolg kan de muur vermoedelijk in de late middeleeuwen (14de-15de eeuw) gedateerd worden.

Figuur 18: foto van muur 1002.

Poer 1023 werd aangetroffen op vlak 2 van werkput 1 onder keldervloer 1009, bovenzijde 8,80m TAW. De constructie heeft een afmeting van 90x95cm en is opgebouwd met rode baksteen, met formaat 27x13x7cm, en een losse zandmortel. De constructie is gefundeerd op het zand van de moederbodem, maximaal vier steenlagen (ca. 25cm) zijn bewaard gebleven. Rondom de structuur is een deel van de constructiekuil (spoor 1024) bewaard gebleven. Ook deze constructie kan op basis van het gebruikte baksteenformaat in de late middeleeuwen (14de-15de eeuw) gedateerd worden. Op de site aan de Biezekapelstraat werden vier vergelijkbare bakstenen poeren gedocumenteerd.²⁶ Ze hebben een vergelijkbaar baksteenformaat (29/30x14/12x7/6 cm) en werden geïnterpreteerd als onderdeel van een gebouwenplattegrond van ca. 5x8m dat dateerde in de late middeleeuwen. omwille van het ontbreken van vondstmateriaal in relatie met de structuren kon geen nauwkeurige datering worden bepaald.

²⁶ TERRYIN et al. 2023, p.52-53.

Figuur 19: foto's van poer 1023.

3.5 Opbouw archeologische site

Op basis van het bodemprofiel dat tijdens de opgraving kon worden geregistreerd blijkt de eerste menselijke aanwezigheid op het terrein zich vanaf de volle middeleeuwen af te spelen. Oudere bodemlagen uit de vroegmiddeleeuwse periode zijn mogelijk aanwezig op de site (Profiel 2), maar aangezien vondstmateriaal ontbreekt uit deze lagen, is dat niet met zekerheid te zeggen. Bovendien werd in de sporen ook geen vondstmateriaal aangetroffen dat wijst op activiteiten gedurende oudere periodes. Op basis van het aardewerk dat in de vullingen van verschillende kuilen en in grondlagen werd aangetroffen, kan worden uitgegaan van een vroegste aanwezigheid vanaf ongeveer de 10de-11de eeuw. Het betrof vermoedelijk nog geen permanente occupatie op de site zelf, aangezien er geen duidelijke (gebouw)structuren kunnen worden herkend, maar het is duidelijk dat in de omgeving wel bewoning moet zijn geweest.

Vanaf de late middeleeuwen moet de site zelf bewoning hebben gekend. Dit wordt aangetoond door enkele bakstenen structuren die op basis van vergelijkende studie van het bouw materiaal in deze periode (14de-15de eeuw) gedateerd kunnen worden. De bewoning bleef behouden in de postmiddeleeuwse periode en liep door tot de recente tijd. Getuige daarvan zijn de verschillende bakstenen structuren, waaronder enkele waterputten en beerbakken, die werden aangetroffen tijdens het onderzoek.

4 Vondsten

4.1 Assessment aardwerkvondsten

Dit hoofdstuk omvat het assessment van de aangetroffen vondsten. Tijdens de opgraving werden slechts drie vondstnummers uitgeschreven. Het betreft drie vondsten aardewerk. In functie van het eindverslag werd een assessment van deze vondsten uitgevoerd door Robrecht Vanoverbeke, middeleeuws aardewerkspecialist bij BAAC. Op basis van het assessment bleek geen verdere determinatie nodig te zijn. De ingezamelde vondsten hebben in de eerste plaats een waarde als chronologische marker voor de antropogene contexten waarin ze werden aangetroffen. De verdere archeologische en cultuurhistorische waarde van de vondsten wordt bijzonder laag ingeschat. De ingezamelde vondsten hebben geen conservatie of behandeling nodig.

Tabel 3: Vondstenlijst/assessmenttable aardewerk

VNR	WP	VL	SPR	Info/Assessment
1	1	1	PR2/L7	1 wandscherf (beige) Pingsdorf met orangerode beschildering
2	1	2	1007	1 wandscherf grijsbakkend
3	1	2	1018	3 wandscherven (beige) Pingsdorf met orangerode beschildering - 1 wandscherf roodbakkend, spaarzaam geglaazuurd enkel aan buitenzijde

4.2 Bewaring en deponering

Alle ingezamelde vondsten werden aan een basisregistratie, assessment en eventuele analyse onderworpen en voorlopig bewaard volgens de beschreven methoden in de Code van Goede Praktijk.

Op basis van de waardering van het vondstenbestand en de bepaling van de mogelijkheden tot exploitatie van kenniswinst kon bepaald worden dat de vondsten een voldoende goede bewaring kennen en in de context van dit onderzoek reeds leidden tot kennisvermeerdering. Aangezien deze vondsten nog informatiewaarde hebben en nog in een ruimer kader onderzocht kunnen worden, dienen ze bewaard te blijven. Deze vondsten worden gedeponeerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk. De te deponeren vondsten worden hierbij beperkt tot deze die geschikt zijn voor bijkomende interpretatie en/of uitgebreider onderzoek.

De selectie of deselectie gebeurde door de erkende archeoloog in samenspraak met de materiaalspecialisten en met goedkeuring van de zakelijkrechthouders en/of gebruikers van het archeologisch ensemble. Zakelijkrechthouders (dit zijn eigenaars, erfpachters, vruchtgebruikers, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit in één geheel bewaren, in goede staat behouden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek. Eigenaars kunnen zelf deze verantwoordelijkheid dragen of het ensemble overdragen aan een erkend onroerenderfgoeddepot. (zie artikel 5.2.1 en 5.2.2 van het Onroerenderfgoeddecreet). Een lijst van de vondsten is opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 4: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten

Vondstnr	Spoornr	Vondscat.	Aantal	Bewaring/ Deselectie	Motivatie
1	PR2/L7	AW	1	BEWARING	GOED BEWAARDE FRAGMENTEN
2	1007	AW	51	BEWARING	GOED BEWAARDE FRAGMENTEN
3	1018	AW	4	BEWARING	GOED BEWAARDE FRAGMENTEN

5 Stalen

Er werden tijdens het onderzoek geen stalen ingezameld. Assessment en analyse van natuurwetenschappelijke stalen is bijgevolg niet van toepassing. Ook deponering van de stalen is niet van toepassing.

6 Synthese onderzoeksresultaten

6.1 Datering en interpretatie van de archeologische site

De eerste menselijke aanwezigheid op het terrein aan de Nederpolder 8-10 te Gent kan gesitueerd worden in de volle middeleeuwen. Oudere bodemlagen (uit de vroegmiddeleeuwse periode) zijn mogelijk aanwezig op de site (Profiel 2), maar omdat vondstmateriaal ontbreekt uit deze lagen is dat niet met zekerheid te zeggen. Bovendien werd in de sporen ook geen vondstmateriaal aangetroffen dat wijst op activiteiten gedurende oudere periodes. Op basis van het aardewerk dat in de vullingen van verschillende kuilen en in grondlagen werd aangetroffen, kan worden uitgegaan van een vroegste aanwezigheid vanaf ongeveer de 10de-11de eeuw. Het betrof vermoedelijk nog geen permanente occupatie op de site zelf, aangezien er geen duidelijke (gebouw)structuren kunnen worden herkend, maar het is duidelijk dat in de omgeving wel bewoning moet zijn geweest.

Vanaf de late middeleeuwen moet de site zelf bewoning hebben gekend. Dit wordt aangetoond door enkele bakstenen structuren die op basis van vergelijkende studie van het bouw materiaal in deze periode (14de-15de eeuw) gedateerd kunnen worden. De bewoning bleef behouden in de postmiddeleeuwse periode en liep door tot de recente tijd. Getuige daarvan zijn de verschillende bakstenen structuren, waaronder enkele waterputten en beerbakken, die werden aangetroffen tijdens het onderzoek.

6.2 De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader

Het projectgebied bevindt zich zo goed als op de top van de Zandberg te Gent. De Zandberg is zandduin in de buurt van de samenvloeiing van Leie en Schelde waar zich de oudste portus van de stad ontwikkelde.

Op basis van archeologisch onderzoek aan de Nederpolder 1-5 (Hotel Vanden Meersche) kon bepaald worden dat de locatie vermoedelijk al in de vroege middeleeuwen een eerste occupatiefase kende.²⁷ Deze bewoningsactiviteiten waren echter niet altijd even intensief en waarschijnlijk verplaatsten ze zich ook doorheen de locatie of werden tijdelijk stopgezet. In de perioden van weinig menselijk ingrijpen had de natuur vrij spel zodat stuifzand zich kon afzetten in het "open" landschap onder invloed van de wind en oudere lagen werden afgedekt. De bodemstratigrafie die tijdens de opgraving aan de Nederpolder 8-10 in kaart werd gebracht, sluit aan bij dit beeld. Onderaan profiel 2 zijn verschillende lichtgekleurde bodemlagen aanwezig die gelijkaardige kenmerken hebben als de Merovingische cultuurlagen die ter hoogte van Nederpolder 1-5 werden aangetroffen. Omwille van de afwezigheid van vondstmateriaal in deze lagen is het echter niet met zekerheid te zeggen dat ze ook effectief uit deze periode dateren. Wel kunnen enkele kenmerken van deze lagen uit profiel 2 beter beschreven worden, aan de hand van de reconstructie van de landschappelijke situatie in de vroege-middeleeuwen.

Vanaf de volle middeleeuwen (10de eeuw) neemt de activiteit op de site duidelijk toe en wordt de menselijke aanwezigheid meer permanent wat resulteert in de typische donkere ophooglagen met een duidelijk antropogeen karakter en in de aanwezigheid van grondsporen, kuilen, die uit deze periode dateren. Iets wat ook bij opgravingen op de sites aan de Nederpolder 1-5, Biezekapelstraat²⁸ en de Nederpolder 2 (De Kleine Sikkels)²⁹ het geval was.

²⁷ BRADT & WYNS 2021; BRADT 2020.

²⁸ TERRYIN et al. 2023.

²⁹ VERMEIREN et al. 2022.

Het betrof vermoedelijk nog geen permanente occupatie op de site zelf, aangezien er geen duidelijke (gebouw)structuren kunnen worden herkend, maar het is duidelijk dat in de omgeving wel bewoning moet zijn geweest. Vanaf de late middeleeuwen moet ook de site zelf bewoning hebben gekend, dit wordt aangetoond door enkele bakstenen structuren die op basis van vergelijkende studie van het bouw materiaal in deze periode (14de-15de eeuw) gedateerd kunnen worden. Deze evolutie in de occupatie van de site komt overeen met wat is vastgesteld op de sites aan de Biezekapelstraat en de Nederpolder 2 (De Kleine Sikkel).

6.3 Confrontatie met resultaten vooronderzoek

Algemeen passen de resultaten van de opgraving in het beeld dat in het bureauonderzoek van de archeologienota werd geschetst.³⁰ In de archeologienota werd namelijk gesteld dat het plangebied een groot potentieel heeft en dat archeologische resten tot op een aanzienlijke diepte bewaard kunnen zijn. Archeologische resten (grondvaste sporen) vanaf de vroege middeleeuwen (oudere sporen zoals Romeinse kunnen echter ook niet uitgesloten worden) werden verwacht, alsook bouwresten (funderingen, vloeren) en afvalkuilen en afvallagen uit de volle/late middeleeuwen tot de nieuwe/nieuwste tijden. Deze sporen en structuren werden ook effectief aangetroffen tijdens de opgraving, al dateren de vroegste sporen pas vanaf de volle middeleeuwen en werden er geen resten van oudere occupatiefasen aangetroffen.

Een bijkomende verwachting was dat de omgrachting van de portus, de oudste bewoningskern van Gent, het plangebied zou doorsnijden. Er werden tijdens de opgraving echter geen sporen of structuren aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de omgrachting of omwalling van de portus. Ook bij de reeds vernoemde onderzoeken aan de Biezekapelstraat en De Kleine sikkel bleek geen spoor aanwezig te zijn van iets wat lijkt op een portusomwalling.

6.4 Onderzoeksvragen: antwoorden

Landschappelijk en bodemkundig

Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten, de vastgestelde stratigrafie, de bodemgesteldheid en het landschap (geomorfologie en reliëf)?

Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?

Wat is de relatie tussen de landschappelijke ligging (geomorfologie en reliëf) en de conservering van de archeologische resten?

De landschappelijke en bodemkundige context van de archeologische resten wordt besproken in hoofdstuk 2.

Bewoningssporen algemeen

Wat is de aard, datering en ruimtelijke samenhang van de aangetroffen sporen?

Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Wat zijn de oudste sporen binnen het plangebied?

De oudste sporen dateren uit de volle middeleeuwen, vanaf de 10de eeuw. Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

³⁰ WILLAERT 2021.

Worden er sporen gevonden van de premiddeleeuwse ontwikkeling?

Er zijn geen sporen of structuren aangetroffen die dateren uit de premiddeleeuwse ontwikkeling.

Worden er resten van de omgrachting van de 9de eeuwse portus teruggevonden?

Er zijn geen sporen of structuren aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de omgrachting van de 9de eeuwse portus.

Worden er resten van historische bebouwing vastgesteld? Welke materialen werden gebruikt?

Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Wanneer kent het plangebied een eerste bebouwingsfase (verstening)?

De oudste bakstenen structuren dateren uit de late middeleeuwen.

Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de aangetroffen gebouwen?

Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Welke bijdragen en nieuwe inzichten leveren de specialistische onderzoeken van de verschillende materiaalcategorieën t.a.v. de bestaande kennis over de bewoning en economische activiteiten, het gebruik van het landschap en de natuurlijke vegetatie, de opbouw van de huizen en de aanpalende erven, het gebruik en herkomst van bouwmaterialen en brandstof, de bestaanseconomie en de culturele achtergronden van de bewoners?

Het weinige vondstmateriaal en het gebrek aan natuurwetenschappelijke stalen liet niet toe om bijkomend specialistisch onderzoek uit te voeren.

Ophoging en verbetering terrein

Welke constructies, lagen worden herkend m.b.t. het verbeteren van de gronden?

Er werden geen constructies of lagen herkend m.b.t. het verbeteren van de gronden.

Welke bijdragen en nieuwe inzichten leveren de specialistische onderzoeken m.b.t. het ophogingsproces van het terrein?

Het weinige vondstmateriaal en het gebrek aan natuurwetenschappelijke stalen liet niet toe om bijkomend specialistisch onderzoek uit te voeren.

7 Samenvatting

In het kader van een nieuwe ontwikkeling ter hoogte van Nederpolder 8-10 te Gent heeft BAAC Vlaanderen een archeologische onderzoek uitgevoerd. Op basis van een bureaustudie was de archeologische waarde van het terrein reeds als zeer hoog ingeschat. Een definitieve opgraving van het ganse terrein tot op verstoringsdiepte diende zich bijgevolg aan. De opgraving werd uitgevoerd in verschillende fases tussen februari 2024 en juni 2024. Voorliggend Eindverslag geeft de resultaten van deze opgraving weer en tracht daarbij de occupatiegeschiedenis te reconstrueren.

Het plangebied is gelegen op de oostelijke helling van de Zandberg te Gent, een iets hoger gelegen top nabij de samenvloeiing van de Schelde en de Leie die door haar hogere ligging geschikt was voor bewoning. De menselijke aanwezigheid op de Zandberg kwam reeds tot uiting bij talrijke onderzoeken die in de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd. Bij deze opgravingen werd de vroegste menselijke aanwezigheid al vanaf de bronstijd vastgesteld. Ook sporen uit de Romeinse en vroegmiddeleeuwse periode (akkerlaag, ambachtelijke activiteiten) werden meermaals aangetroffen. Het gros van het sporenbestand kan evenwel in de volle/late middeleeuwen tot aan de nieuwe/nieuwste tijden worden gedateerd. De locatie van het projectgebied biedt dus een kans om meer licht te werpen op de Gentse stadsontwikkeling vanaf de vroegste fase.

De archeologische opgraving heeft aangetoond dat de eerste menselijke aanwezigheid op het terrein vanaf de volle middeleeuwen op gang kwam. Oudere bodemlagen uit de vroegmiddeleeuwse periode zijn mogelijk aanwezig op de site, maar omdat vondstmateriaal ontbreekt uit deze lagen is dat niet met zekerheid te zeggen. Bovendien werd in de sporen ook geen vondstmateriaal aangetroffen dat wijst op activiteiten gedurende oudere periodes. Op basis van het aardewerk dat in de vullingen van verschillende kuilen en in grondlagen werd aangetroffen, kan worden uitgegaan van een vroegste aanwezigheid vanaf ongeveer de 10de-11de eeuw. Het betrof vermoedelijk nog geen permanente occupatie op de site zelf, aangezien er geen duidelijke (gebouw)structuren kunnen worden herkend, maar het is duidelijk dat in de omgeving wel bewoning moet zijn geweest. Hoewel verwacht op basis van het bureauonderzoek werden er tijdens de opgraving geen sporen of structuren aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de omgrachting of omwalling van de portus van Gent uit de 9de eeuw.

Vanaf de late middeleeuwen moet ook de site zelf bewoning hebben gekend, dit wordt aangetoond door enkele bakstenen structuren die op basis van vergelijkende studie van het bouw materiaal in deze periode (14de-15de eeuw) gedateerd kunnen worden. De bewoning werd denser en bleef behouden in de postmiddeleeuwse periode om door tot de recente tijd. Getuige daarvan zijn de verschillende bakstenen structuren, waaronder enkele waterputten en beerbakken, die werden aangetroffen tijdens het onderzoek.

Ondanks de kleine oppervlakte en de eerder minimale ingreep heeft het onderzoek aan de Nederpolder 8-10 te Gent weer enkele relevante inzichten opgeleverd over de ontstaansgeschiedenis van Gent. De resultaten dragen bij aan het breder beeld rond de eerste menselijke aanwezigheid op de Zandberg.

8 Lijsten

8.1 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied en opgravingszone met weergave van de geplande ingrepen op GRB	7
Figuur 2: Foto's genomen tijdens Fase 1 van de opgraving, de begeleiding van de sloop. Bovenaan: links, een beerbak (spoor 1001), rechts, een oude (kelder)muur (spoor 1002). Onderaan: Links, een waterput (spoor 1003) en rechts een profielopname langs de Kapitelstraat.	9
Figuur 3: Fase 2: documenteren van werkput 1, vlak 2.	9
Figuur 4: Foto's genomen tijdens Fase 3 van de opgraving, de uitgraving in werkput 2. Links: tijdens de aanleg van vlak 1 in werkput 2. Rechts: puinopvulling in de aanwezige recente kelder.	10
Figuur 5: Profielfoto van profiel 2.	15
Figuur 6: Detailfoto van profiel 2 met aanduiding van de verschillende lagen.	16
Figuur 7: Profielfoto van een Referentieprofiel aan de Nederpolder 1-5.	17
Figuur 8: Profieltekening van een Referentieprofiel aan de Nederpolder 1-5.	17
Figuur 9: vlakfoto van vlak 2 in werkput 1 met zicht op de verschillende kuilen uit de (volle)middeleeuwen.	23
Figuur 10: coupe foto en tekening van spoor 1010-1011.	24
Figuur 11: coupefoto en tekening van spoor 1012.	24
Figuur 12: coupefoto en tekening van spoor 1013-1007.	24
Figuur 13: coupefoto en tekening van spoor 1016-1018.	25
Figuur 14: coupefoto en tekening van spoor 1017-1018.	25
Figuur 15: foto's van spoor 1001 (boven en onderaan links) en spoor 1004 (onderaan rechts).	27
Figuur 16: foto van waterput 1003 (links) en fundering 1008 met insteek 1007 (links).	28
Figuur 17: foto van waterput 1022 met insteek 1021. De keldervloer boven de waterput is spoor 1009.	29
Figuur 18: foto van muur 1002.	30
Figuur 19: foto's van poer 1023.	31

8.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 26.06.2024)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 26.06.2024)	3
Plan 3: Fasering van het onderzoek op het GRB (digitaal; 1:250; 26.06.2024)	11
Plan 4: Overzicht van de werkputten op het GRB (digitaal; 1:250; 26.06.2024)	12
Plan 5: Weergave van het plangebied (rode ster) op het DHM. Het plangebied is gelegen ter hoogte van de Zandberg. De verhoging ten zuiden is de Blandijnberg (digitaal; 1:1; 17.01.2025)	13
Plan 6: Weergave van de locatie van bodemkundige profielregistraties en de reeds uitgevoerde onderzoeken in de omgeving op het DHM (digitaal; 1:1; 17.01.2025)	14
Plan 7: Algemeen sporenplan van vlak 1 (digitaal; 1:1; 24/01/2025)	20
Plan 8: Algemeen sporenplan van vlak 2 (digitaal; 1:1; 24/01/2025)	21

8.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht van aangelegde werkputten en vlakken	11
Tabel 2: Spoortypes en aantallen	22
Tabel 3: Vondstenlijst/assessmenttable aardewerk	32

Tabel 4: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten33

9 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at:
https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- BRADT, T., 2020. Een eerste glimp van Merovingisch Gent: archeologisch onderzoek in de kelders van het Hotel Vanden Meersche te Gent Nederpolder (O.-VI.). *Archeologia Mediavalis*, 43, pp.10-12.
- BRADT, T. & WYNS, G., 2021. *Basisrapport Archeologische opgraving Gent Nederpolder (prov. Oost-Vlaanderen)*, Ingelmunster.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2023. Portaal. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at:
<https://www.geopunt.be/catalogus>.
- LALEMAN, M.C. & RAVESCHOT, P., 1991. Inleiding tot de studie van de woonhuizen in Gent, periode 1100-1300, de kelders. *Verhandelingen van de Koninklijke academie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten van België*, 53(54).
- LALEMAN, M.C. & STOOPS, G., 2008. Baksteengebruik in Vlaamse steden: Gent in de Middeleeuwen. In *Jaarboek Abdijmuseum Ten Duinen 1138. Novi Monasterii*. Koksijde, pp. 163-183.
- TERRY, B. et al., 2023. *Eindrapport opgraving Gent Biezekapelstraat - Poortgebouw. BAAC Vlaanderen Rapport 2423*, Gent.
- VERMEIREN, G. et al., 2022. *Eindverslag - Gent, Nederpolder 2, De Kleine Sikkel*, Gent.
- WILLAERT, A., 2021. *Archeologienota, Nederpolder 8-10, Ruben Willaert rapport*, Sint-Michiels-Brugge.

10 Bijlagen

10.1 Kaartmateriaal

10.1.1 Allesporenkaart vlak 1

10.1.2 Allesporenkaart vlak 2

10.2 Lijsten

10.2.1 Sporenlijst

10.2.2 Vondstenlijst

10.2.3 Fotolijst

Gent Nederpolder 8-10

Allesporenkaart Vlak 1

Projectnummer BAAC
2024-0147
Projectcode bureauonderzoek
2024A410

Datum: 24-1-2025
Schaal: 1:100

Legende

 Plangebied

 Bestaande citernes

 Werkput 2 - Vlak 1

Sporen

 Muur

 Vloer

 Vulling

 Kuil

 Insteek

 Ophooglaag

 Verstoring

 Moederbodem

105040 105045 105050 105055 105060 105065

193925 193920 193915 193910 193905 193900

6A

526C

527B

1003

1004

1001

1005

1006

1007

1008

1009

1002

5

Nederpolder

Kapittelstraat

0 1 2 3 4 5 m

BAAC Vlaanderen Rapport 2999

42

Gent Nederpolder 8-10

Allesporenkaart Vlak 2

Projectnummer BAAC
2024-0147

Projectcode bureauonderzoek
2024A410

Datum: 24-1-2025

Schaal: 1:100

Legende

 Plangebied

 Bestaande citernes

 Werkput 2 - Vlak 2

Sporen

 Kuil

 Paalkuil

 Ophooglaag

 Muur

 Vloer

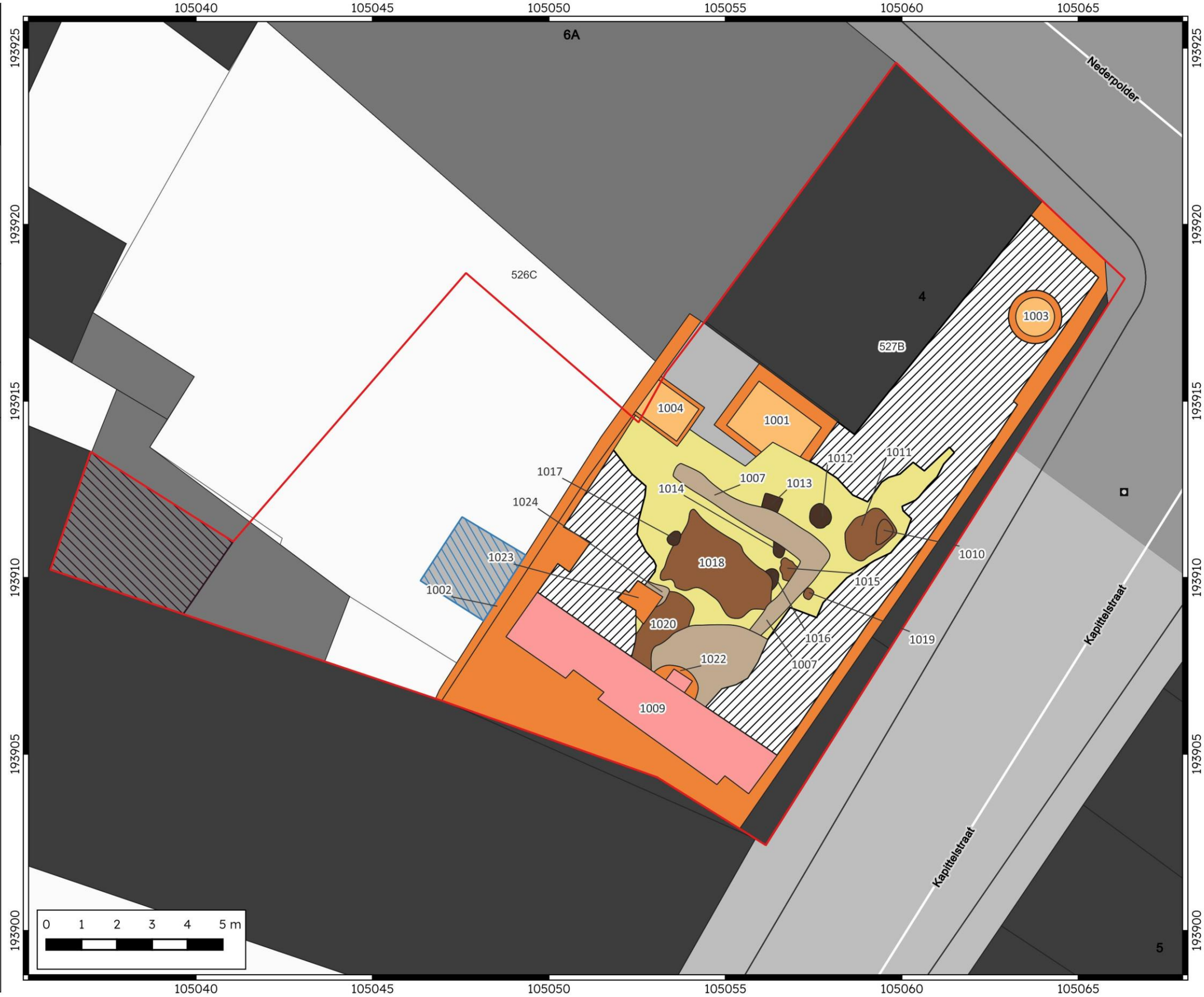
 Vulling

 Insteek

 Verstoring

 Moederbodem

BIJLAGE 10.2.1 - SPORENLIJST - OPGRAVING 2024-0147 GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024A410															
Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Breedte- Afmetingen	Bouw materiaal	Maten bouw materiaal	Mortel	Stevig- Broos	Spoorassociaties	Datering	Coupe (J/N)	Getekend (J/N)	Bewaarde diepte (cm)	Aanvullende info	Datum
				Vorm	Textuur	Kleur	Inclusies	Aflijning							
1001	1	1	beerput	rechthoekig 160cm op 235cm (binnenmuurs)	rode baksteen, recuperatie	o.a. 22x10x4,5 cl	kalk- cementmortel	stevig		19e	N	N		onder deze beerput zit nog een oudere / deels gezien bij afbraak; vulling 18- 19de	13/02/2024
1002	1	1	muur	lineair (onduidelijke breedte)	rode baksteen	28/30x10/12x6/7 cm	zandmortel	broos		14-15e	N	N		geen systematische metselverband; tegen de fundering werd in vermoedelijke insteek een sherf siegburg-aardewerk (gevlamd) gevonden; overgang naar fundering waargenomen	13/02/2024
1003	1	1	waterput	rond	rode baksteen	?	kalkmortel	stevig		postME	N	N		in keldervloer - werd opgevuld	19/02/2024
1004	1	1	beerput	rechthoekig; eensteens muur	rode baksteen	21x10x4,5	zand- kalkmortel	stevig	tegen S1002	19e	J	J			8/04/2024
1005	1	1	kuil	onregelmatig	zand	dogr-zw - heterogeen	hk	scherp		ME	J	J	5		8/04/2024
1006	1	1	kuil	afgerond	zand	dogr-zw - heterogeen	hk	scherp	oversnijdt S1005	ME	J	J	20		8/04/2024
1007	1	1 en 2	uitbraak/insteek?	langwerpig (- maakt hoek)	zand	gebr-gr-zw - heterogeen	hk, aw, vkl	scherp	insteek van S1008?	postME	J	J	40-50		8/04/2024
1008	1	1	fundering	langwerpig	NS en brokken muurwerk	divers	geen mortel	stevig		postME	N	N	10		8/04/2024
1009	1	1	vloer	vlak	witte en zwarte plavuizen; geschrinkt motief	20x20x2,5	kalkmortel vlijlaag	stevig		19e	N	N			8/04/2024
1010	1	2	kuil	afgerond	zand	dobr-dogr - homogeen	hk, humeus	scherp	ligt in S1011	ME	J	J	20		9/04/2024
1011	1	2	kuil	afgerond	zand	ligr - homogeen	hk, Mn	scherp		ME	J	J	50		9/04/2024
1012	1	2	paalkuil	rond	zand	dobr-gr - heterogeen	hk	scherp			J	J	32		9/04/2024
1013	1	2	paalkuil	rechthoekig	zand	ligr - homogeen	hk	scherp	wordt oversneden dr S1007	ME	J	J	26		9/04/2024

BIJLAGE 10.2.1 - SPORENLIJST - OPGRAVING 2024-0147 GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024A410															
		Breedte- Afmetingen		Bouw materiaal		Maten bouw materiaal		Mortel		Stevig- Broos					
Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Textuur	Kleur	Inclusies	Aflijning	Spoorassociaties	Datering	Coupe (J/N)	Getekend (J/N)	Bewaarde diepte (cm)	Aanvullende info	Datum
1014	1	2	paalkuil	onregelmatig	zand	brgr - heterogeen	hk	scherp	wordt oversneden dr S1007	ME	J	J	34		9/04/2024
1015	1	2	kuil	onregelmatig	zand	brgr - heterogeen	hk	scherp		ME	J	J	5		9/04/2024
1016	1	2	paalkuil	onregelmatig	zand	brgr - heterogeen	hk	scherp	wordt oversneden dr S1018	vol ME	J	J	38		9/04/2024
1017	1	2	paalkuil	rond	zand	dogr-br - heterogeen	hk, dbot	scherp	oversnijdt S1018	ME	J	J	50		9/04/2024
1018	1	2	kuil	onregelmatig	zand	dogr-dobr-zw-gebr - heterogeen	hk, aw, dbot, ns	scherp		vol ME	J	J	>50		9/04/2024
1019	1	2	kuil	rond	zand	dogr - heterogeen	hk	scherp		ME	J	J	6		9/04/2024
1020	1	2	kuil	afgerond	zand	ligr-br-zw - heterogeen	hk	vaag	wordt oversneden dr S1021 en S1023	ME	J	J	64		9/04/2024
1021	1	2	insteek	rond	zand	divers - heterogeen - rommelig	bst, hk, mo	scherp		postME	N	N			9/04/2024
1022	1	2	waterput	rond	rode baksteen	20x9x4; afdekplaat in Doorniks NS 63x?x14	kalkmortel	stevig		postME	N	N			9/04/2024
1023	1	2	poer	rechthoekig (95x90)	rode baksteen	27x13x7	losse zandmortel	broos	verstoord	LME	J	J	25		9/04/2024
1024	1	2	insteek	rechthoekig	zand	dogr-zw - heterogeen	hk	scherp		LME	J	N	5		9/04/2024

BIJLAGE 10.2.2 - VONDSTENLIJST - OPGRAVING 2024-0147 GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024A410									
Vondst	WP	Vlak	Spoor	Laag/ Vulling	Profiel	Context	Categorie	Aanvullende info	Datum
1	1	1		7	2	AFW	AW	1 wandscherf (beige) Pingsdorf met orangerode beschildering	9/04/2024
2	1	2	1007			COUPE	AW	1 wandscherf grijsbakkend	9/04/2024
3	1	2	1018			AAVL	AW	3 wandscherven (beige) Pingsdorf met orangerode beschildering - 1 wandscherf roodbakkend, spaarzaam geglazuurd enkel aan buitenzijde	9/04/2024

**BIJLAGE 10.2.3 - FOTOLIJST - OPGRAVING
GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024-0147**

Foto	Nummer	Overheidscode	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Vondst	Opmerking	Genomen op
opgraving/2024-0147_00001.jpg	00001	2024A410	Spoor	1	1	1001			Beerput	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00002.jpg	00002	2024A410	Spoor	1	1	1001			Beerput	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00003.jpg	00003	2024A410	Spoor	1	1	1001			Beerput	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00004.jpg	00004	2024A410	Spoor	1	1	1001			Beerput	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00005.jpg	00005	2024A410	Spoor	1	1	1002			Muur	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00006.jpg	00006	2024A410	Spoor	1	1	1002			Muur	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00007.jpg	00007	2024A410	Spoor	1	1	1002			Muur	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00008.jpg	00008	2024A410	Spoor	1	1	1002			Muur	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00009.jpg	00009	2024A410	Terrein						Situatie sloop 13/02/2024	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00010.jpg	00010	2024A410	Terrein						Situatie sloop 13/02/2024	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00011.jpg	00011	2024A410	Terrein						Situatie sloop 13/02/2024	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00012.jpg	00012	2024A410	Terrein						Situatie sloop 13/02/2024	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00013.jpg	00013	2024A410	Terrein						Situatie sloop 13/02/2024	2024-02-13
opgraving/2024-0147_00014.jpg	00014	2024A410	Spoor	1	1	1003			Waterput	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00015.jpg	00015	2024A410	Profiel	1	1		1		Onderkant profiel van 239cm onder straat	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00016.jpg	00016	2024A410	Profiel	1	1		1		Onderkant profiel van 239cm onder straat	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00017.jpg	00017	2024A410	Profiel	1	1		1		Onderkant profiel van 239cm onder straat	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00018.jpg	00018	2024A410	Terrein						Situatie 19/02/24	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00019.jpg	00019	2024A410	Terrein						Situatie 19/02/24	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00020.jpg	00020	2024A410	Terrein						Situatie 19/02/24	2024-02-19
opgraving/2024-0147_00021.jpg	00021	2024A410	Terrein						Onderschoeiingswerken 21/02/24	2024-02-21
opgraving/2024-0147_00022.jpg	00022	2024A410	Terrein						Onderschoeiingswerken 21/02/24	2024-02-21
opgraving/2024-0147_00023.jpg	00023	2024A410	Terrein						Onderschoeiingswerken 21/02/24	2024-02-21
opgraving/2024-0147_00024.jpg	00024	2024A410	Terrein						Onderschoeiingswerken 21/02/24	2024-02-21
opgraving/2024-0147_00025.jpg	00025	2024A410	Coupe	1	1	1005				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00026.jpg	00026	2024A410	Coupe	1	1	1005				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00027.jpg	00027	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00028.jpg	00028	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00029.jpg	00029	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00030.jpg	00030	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00031.jpg	00031	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00032.jpg	00032	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00033.jpg	00033	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00034.jpg	00034	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00035.jpg	00035	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00036.jpg	00036	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00037.jpg	00037	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00038.jpg	00038	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00039.jpg	00039	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00040.jpg	00040	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09
opgraving/2024-0147_00041.jpg	00041	2024A410	Vlak	1	2					2024-04-09

**BIJLAGE 10.2.3 - FOTOLIJST - OPGRAVING
GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024-0147**

Foto	Nummer	Overheidscode	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Vondst	Opmerking	Genomen op
opgraving/2024-0147_00042.jpg	00042	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00043.jpg	00043	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00044.jpg	00044	2024A410	Spoor	1	2	1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00045.jpg	00045	2024A410	Spoor	1	2	1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00046.jpg	00046	2024A410	Spoor	1	2	1017				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00047.jpg	00047	2024A410	Spoor	1	2	1017				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00048.jpg	00048	2024A410	Spoor	1	2	1017				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00049.jpg	00049	2024A410	Spoor	1, 1, 1	2, 2, 2	1014, 1015, 1016				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00050.jpg	00050	2024A410	Spoor	1, 1, 1	2, 2, 2	1014, 1015, 1016				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00051.jpg	00051	2024A410	Spoor	1, 1, 1	2, 2, 2	1014, 1015, 1016				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00052.jpg	00052	2024A410	Spoor	1	2	1013				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00053.jpg	00053	2024A410	Spoor	1	2	1013				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00054.jpg	00054	2024A410	Spoor	1	2	1012				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00055.jpg	00055	2024A410	Spoor	1	2	1012				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00056.jpg	00056	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00057.jpg	00057	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00058.jpg	00058	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1023, 1024				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00059.jpg	00059	2024A410	Spoor	1, 1	2, 2	1023, 1024				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00060.jpg	00060	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00061.jpg	00061	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00062.jpg	00062	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00063.jpg	00063	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00064.jpg	00064	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00065.jpg	00065	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00066.jpg	00066	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00067.jpg	00067	2024A410	Spoor	1	2	1022				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00068.jpg	00068	2024A410	Coupe	1	2	1016				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00069.jpg	00069	2024A410	Coupe	1	2	1016				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00070.jpg	00070	2024A410	Coupe	1, 1, 1	2, 2, 2	1007, 1015, 1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00071.jpg	00071	2024A410	Coupe	1, 1, 1	2, 2, 2	1007, 1015, 1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00072.jpg	00072	2024A410	Coupe	1, 1, 1	2, 2, 2	1007, 1015, 1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00073.jpg	00073	2024A410	Coupe	1, 1, 1	2, 2, 2	1007, 1015, 1019				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00074.jpg	00074	2024A410	Terrein					Terrein voor afgraving 08/04/24		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00075.jpg	00075	2024A410	Terrein					Terrein voor afgraving 08/04/24		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00076.jpg	00076	2024A410	Terrein					Terrein voor afgraving 08/04/24		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00077.jpg	00077	2024A410	Profiel	1	1		2	Profiel met beerbak S1004		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00078.jpg	00078	2024A410	Profiel	1	1		2	Profiel met beerbak S1004		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00079.jpg	00079	2024A410	Profiel	1	1		2	Profiel met beerbak S1004		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00080.jpg	00080	2024A410	Profiel	1	1		2	Profiel met beerbak S1004		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00081.jpg	00081	2024A410	Profiel	1	1		2	Profiel met beerbak S1004		2024-04-08
opgraving/2024-0147_00082.jpg	00082	2024A410	Vlak	1	1			Vlakje met S1005,1006, 1007		2024-04-08

**BIJLAGE 10.2.3 - FOTOLIJST - OPGRAVING
GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024-0147**

Foto	Nummer	Overheidscode	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Vondst	Opmerking	Genomen op
opgraving/2024-0147_00083.jpg	00083	2024A410	Vlak	1	1				Vlakje met S1005,1006, 1007	2024-04-08
opgraving/2024-0147_00084.jpg	00084	2024A410	Coupe	1	1	1006				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00085.jpg	00085	2024A410	Coupe	1	1	1006				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00086.jpg	00086	2024A410	Coupe	1	1	1006				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00087.jpg	00087	2024A410	Coupe	1	1	1006				2024-04-08
opgraving/2024-0147_00088.jpg	00088	2024A410	Vlak	1	2				Voorste deel afgraving - grotendeels verstoord door beschoeiingswerken	2024-04-08
opgraving/2024-0147_00089.jpg	00089	2024A410	Vlak	1	2				Voorste deel afgraving - grotendeels verstoord door beschoeiingswerken	2024-04-08
opgraving/2024-0147_00090.jpg	00090	2024A410	Vlak	1	2				Voorste deel afgraving - grotendeels verstoord door beschoeiingswerken	2024-04-08
opgraving/2024-0147_00091.jpg	00091	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00092.jpg	00092	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00093.jpg	00093	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1010, 1011				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00094.jpg	00094	2024A410	Coupe	1	2	1012				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00095.jpg	00095	2024A410	Coupe	1	2	1012				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00096.jpg	00096	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1013, 1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00097.jpg	00097	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1013, 1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00098.jpg	00098	2024A410	Sfeer							2024-04-09
opgraving/2024-0147_00099.jpg	00099	2024A410	Spoor	1	1	1001				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00100.jpg	00100	2024A410	Spoor	1	1	1001				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00101.jpg	00101	2024A410	Coupe	1	2	1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00102.jpg	00102	2024A410	Coupe	1	2	1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00103.jpg	00103	2024A410	Coupe	1	2	1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00104.jpg	00104	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1017, 1018				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00105.jpg	00105	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1017, 1018				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00106.jpg	00106	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1017, 1018				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00107.jpg	00107	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1014, 1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00108.jpg	00108	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1014, 1007				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00109.jpg	00109	2024A410	Spoor	1	1	1002				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00110.jpg	00110	2024A410	Spoor	1	1	1002				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00111.jpg	00111	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1020, 1023				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00112.jpg	00112	2024A410	Coupe	1, 1	2, 2	1020, 1023				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00113.jpg	00113	2024A410	Coupe	1	2	1023				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00114.jpg	00114	2024A410	Coupe	1	2	1023				2024-04-09
opgraving/2024-0147_00115.jpg	00115	2024A410	Terrein						Zone binnenkoer leidingen en septische put	2024-06-18
opgraving/2024-0147_00116.jpg	00116	2024A410	Terrein						Zone binnenkoer leidingen en septische put	2024-06-18
opgraving/2024-0147_00117.jpg	00117	2024A410	Terrein						Zone binnenkoer leidingen en septische put	2024-06-18
opgraving/2024-0147_00118.jpg	00118	2024A410	Terrein						Situatie zone septische put 19/06/24	2024-06-19
opgraving/2024-0147_00119.jpg	00119	2024A410	Terrein						Situatie zone septische put 19/06/24	2024-06-19
opgraving/2024-0147_00120.jpg	00120	2024A410	Terrein						Situatie zone septische put 19/06/24	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00121.jpg	00121	2024A410	Vlak	2	1				Zone septiek 20/06	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00122.jpg	00122	2024A410	Vlak	2	1				Zone septiek 20/06	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00123.jpg	00123	2024A410	Vlak	2	1				Zone septiek 20/06	2024-06-20

BIJLAGE 10.2.3 - FOTOLIJST - OPGRAVING GENT NEDERPOLDER 8-10 - 2024-0147										
Foto	Nummer	Overheidscode	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Vondst	Opmerking	Genomen op
opgraving/2024-0147_00124.jpg	00124	2024A410	Vlak	2	1				Zone septiek 20/06	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00125.jpg	00125	2024A410	Profiel	2	1		3		Profielen koer	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00126.jpg	00126	2024A410	Profiel	2	1		3		Profielen koer	2024-06-20
opgraving/2024-0147_00127.jpg	00127	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00128.jpg	00128	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00129.jpg	00129	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00130.jpg	00130	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00131.jpg	00131	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00132.jpg	00132	2024A410	Vondst	1	1			1		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00133.jpg	00133	2024A410	Vondst	1	2	1007		2		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00134.jpg	00134	2024A410	Vondst	1	2	1007		2		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00135.jpg	00135	2024A410	Vondst	1	2	1007		2		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00136.jpg	00136	2024A410	Vondst	1	2	1018		3		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00137.jpg	00137	2024A410	Vondst	1	2	1018		3		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00138.jpg	00138	2024A410	Vondst	1	2	1018		3		2024-06-26
opgraving/2024-0147_00139.jpg	00139	2024A410	Vondst	1					alle AW vondsten	2024-06-26
opgraving/2024-0147_00140.jpg	00140	2024A410	Vondst	1					alle AW vondsten	2024-06-26
opgraving/2024-0147_00141.jpg	00141	2024A410	Vondst	1					alle AW vondsten	2024-06-26
opgraving/2024-0147_00142.jpg	00142	2024A410	Vondst	1					alle AW vondsten	2024-06-26
opgraving/2024-0147_00143.jpg	00143	2024A410	Vondst	1					alle AW vondsten	2024-06-26